

Suradnja školskog knjižničara s djelatnicima kulturnih ustanova u zajednici

Đokić, Glorija

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:602965>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Diplomski sveučilišni studij Informacijske znanosti – knjižničarstvo

Glorija Đokić

**Suradnja školskog knjižničara s djelatnicima
kulturnih ustanova u zajednici**

Diplomski rad

Zadar, 2016.

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Diplomski sveučilišni studij Informacijske znanosti – knjižničarstvo

Suradnja školskog knjižničara s djelatnicima kulturnih ustanova u
zajednici

Diplomski rad

Student/ica:

Glorija Đokić

Mentor/ica:

izv. prof. dr. sc. Ivanka Stričević

Zadar, 2016.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Glorija Đokić**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Suradnja školskog knjižničara s djelatnicima kulturnih ustanova u zajednici** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 26. veljača 2016.

Sadržaj

1. Uvod	7
2. Suvremena školska knjižnica	9
2.1. Djelatnost školske knjižnice	10
2.2. Kulturno-javna djelatnost školske knjižnice	11
3. O upravljanju procesima suradnje	13
3.1. Projekt kao oblik rada suradničkih ustanova	14
4. Suradnja školske knjižnice s kulturnim ustanovama	16
4.1. Važnost suradnje odgojno-obrazovne ustanove s kulturnim ustanovama	17
4.2. Suradnja odgojno-obrazovne ustanove s kazalištima i muzejima	18
5. Istraživanje suradnje školskog knjižničara i djelatnika muzeja i kazališta: primjer suradnje Osnovne škole Stjepana Ivičevića u Makarskoj s Prirodoslovni muzejom u Splitu i Gradskim kazalištem mladih u Splitu	21
5.1. Uvod u istraživanje	21
5.1.1. O Osnovnoj Školi Stjepana Ivičevića u Makarskoj	21
5.1.2. O Prirodoslovnom muzeju Split	22
5.1.3. O Gradskom kazalištu mladih Split	22
5.2. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja	23
5.3. Metodologija istraživanja	24
5.3.1. Metode istraživanja	24
5.3.2. Instrumenti istraživanja	25
5.3.3. Uzorak istraživanja	26
5.3.4. Tijek istraživanja	26
5.4. Rezultati istraživanja	27
5.4.1. Rezultati analize dokumentacije	27
5.4.2. Rezultati intervjua sa školskom knjižničarkom	29
5.4.3. Rezultati intervjua s muzejskom djelatnicom	30
5.4.4. Rezultati intervjua s kazališnom djelatnicom	30
5.4.5. Rezultati ankete	31
5.5. Rasprava	39
6. Zaključak	42
7. Literatura	45
8. Abstract	48

Sažetak

Današnji se knjižničari i stručnjaci iz područja informacijskih znanosti zalažu za podizanje svijesti o važnosti kulture i o kulturnoj participaciji za sve članove društva jer su pisana i digitalna baština, kao glavni resursi svake knjižnice, temeljni čimbenici kulture jednog naroda. Školski knjižničari u okviru djelatnosti školske knjižnice, uz odgojno-obrazovnu i stručno-knjižničarsku, bave se i kulturno-javnom djelatnošću koja se provodi u raznim aktivnostima s pojedincima, skupinama učenika i nastavnika i cijelom školskom zajednicom. Djelovanjem na kulturnu osvještenost učenika, knjižničar, u suradnji s kulturnim ustanovama i nastavnicima, utječe na razvoj stavova i navika i kulturnih kompetencija učenika. Iskustva brojnih knjižnica pokazuju da se kulturna svijest i s njom povezane navike najbolje razvijaju suradnjom knjižničara s drugim čimbenicima koji utječu na život lokalne zajednice. Školske knjižnice suradnju ostvaruju unutar ustanove u kojoj djeluju, ali i izvan nje, s drugim odgojno-obrazovnim, kulturnim i sličnim ustanovama. Suradnja je poželjna jer obogaćuje i proširuje resurse te se na takav način stvara i mreža međusobne podrške. U ovom radu na primjeru suradnje između Osnovne Škole Stjepana Ivičevića u Makarskoj s Kazalištem mladih i Prirodoslovnim muzejom u Splitu, daju se rezultati istraživanja koje je provedeno s ciljem utvrđivanja u modaliteta suradnje te njezine percepcije od strane knjižničara, djelatnika Muzeja i Kazališta i učenika. Istraživanje je pokazalo da suradnja postoji, dobiveni su pokazatelji o njezinu intenzitetu i modalitetima, kao i podaci na temelju kojih je moguće zaključiti o dobrobiti od navedene suradnje za učenike, knjižnicu i kulturne ustanove. Navedeno može poslužiti kako za unapređenje prakse u knjižnicama i kulturnim ustanovama, tako i za buduća istraživanja ovog područja djelovanja školske knjižnice.

Ključne riječi: školska knjižnica, knjižnica, kulturno-javna djelatnost, učenici, suradnja.

1. Uvod

U svijetu u kojemu se odvija konstanta izmjena informacija i napredak tehnologije, potrebno je pravovremeno razmišljati o viziji školske knjižnice i gradnji zbirke koja će učenicima budućnosti biti podrška u učenju. Učinkovite školske knjižnice doprinose integraciji nastavnog kurikuluma u razvoju informacijske i digitalne pismenosti, a suradnjom s nastavnicima podržavaju potrebe učenika u procesu učenja. Cilj je programa školske knjižnice produbiti učenikovo znanje i razumijevanje i na taj način ih pripremiti na rješavanje realnih životnih problema.¹ Kao voditelj školske knjižnice, školski knjižničar ima izrazito važnu ulogu u pomaganju učenicima kroz razredno, grupno i individualno savjetovanje, jer na taj način pruža podršku učenicima kako bi uspješno dovršili svoje projekte i zadatke pravilnim odabirom informacija i resursa.²

21. stoljeće donijelo je velike promjene u tehnologiji te ponudi i potražnji informacija, čime se promijenila uloga i važnost školskog knjižničara koji danas ima ulogu onoga koji poučava, usmjeravajući i učeći učenike na koji se način kretati bujicom informacija i pravilno ih koristiti za potrebe svojih radova i projekata.

Nadalje, današnje se knjižnice i stručnjaci informacijskih znanosti 21. stoljeća također zalažu i za podizanje učeničke svijesti o kulturi unutar svoje knjižničarske struke³, što proizlazi iz treće djelatnosti školske knjižnice, kulturno-javne djelatnosti. Podizanjem kulturne svijesti kod učenika knjižničar, u suradnji s kulturnim ustanovama i nastavnicima, pokušava utjecati na razvoj stavova i navika kod učenika. Da bi se razumjela važnost te djelatnosti školske knjižnice, potrebno je definirati osmu ključnu kompetenciju za cjeloživotno učenje - kulturnu kompetenciju.

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu Republike Hrvatske⁴, kulturna svijest i izražavanje odnose se na svijest o važnosti stvaralačkog izražavanja ideja, iskustava i emocija u nizu umjetnosti i medija, uključujući glazbu, ples, kazališnu, književnu i vizualnu umjetnost. Također uključuje poznavanje i svijest o lokalnoj, nacionalnoj i europskoj kulturnoj baštini i njihovu mjestu u svijetu. Pritom je od ključne važnosti osposobljavanje

¹Usp. Hay, Lyn; Foley, Colleen. School libraries building capacity for student learning in 21C. // Scan 28, 2(2009), str. 17-26

² Usp. Isto.

³Usp. Montiel Overall, Patricia. Cultural competence: a conceptual framework for library and information science professionals. // Library Quarterly 79, 2(2009), str.175-198.

⁴Nacionalni okvirni kurikulum: za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje. Zagreb: Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, 2011.

učenika za razumijevanje kulturne i jezične raznolikosti Europe i svijeta za njihovu zaštitu kao i razvijanje svijesti učenika o važnosti estetskih čimbenika u svakodnevnom životu.⁵

Može se zaključiti kako je za knjižničare od iznimne važnosti poznavanje navedene kompetencije kako bi na odgovarajući način učenicima stvorili uvjete u kojima će učenici razvijati kulturnu kompetenciju i stjecati znanja o kulturi i kulturnoj baštini jer na taj način učenici razvijaju i produbljuju svoje emocije i svijest o sadržaju kulture. Pritom je potrebno da knjižničari surađuju s raznim čimbenicima kulture u zajednici u kojoj učenici žive jer se upravo na taj način stvaraju uvjeti u kojima će učenici razvijati kulturnu kompetenciju.

U prvom dijelu ovoga rada govori se o važnosti suvremene knjižnice i djelovanju školskog knjižničara u okviru djelatnosti školske knjižnice, zatim o važnosti suradnje školskog knjižničara s kulturnim ustanovama i razlozima zbog kojih se knjižničari odlučuju upravo za suradnju s određenim kulturnim ustanovama. U drugom dijelu rada daju se rezultati provedenog istraživanja i primjeri suradnje između OŠ Stjepana Ivičevića u Makarskoj s Prirodoslovnim muzejom i Kazalištem mladih grada Splita. Navedeni primjer daje i uvid u mogućnost suradnje između školskog knjižničara i kulturnih ustanova, koja se odražava na interese i navike učenika osnovne škole u korištenju kulturnih sadržaja u zajednici.

⁵ Usp. Isto, str. 17.

2. Suvremena školska knjižnica

Suvremena školska knjižnica informacijsko je, medijsko i komunikacijsko središte škole. Kao izvor informacija i znanja prvenstveno je namijenjena učenicima i učiteljima za potrebe redovite nastave, ali je i potpora svim nastavnim i izvannastavnim aktivnostima škole, mjesto okupljanja i provođenja izvannastavnog i slobodnog vremena.⁶ Nositelj djelatnosti školske knjižnice školski je knjižničar od kojega se očekuje profesionalni pristup komunikaciji i radu, sposobnost razumijevanja korisničkih potreba te informacijske vještine i znanja o svrsishodnoj i kvalitetnoj uporabi informacijama.⁷ U doba informacijskih tehnologija i različitih medija koji omogućuju vrlo jednostavan pristup informacijama, školski knjižničar ima važnu ulogu u obrazovanju budućih čitatelja i korisnika tih informacija. On je dobro upoznat sa sadržajima svih predmeta što mu omogućuje da u korelaciji s predmetnim učiteljima realizira svoj program poticanja čitanja kod učenika.⁸

Školska knjižnica mjesto je gdje se učenika uvodi u svijet knjige i čitanja. Zadaća je školskoga knjižničara stvoriti od učenika pravog čitatelja koji će s oduševljenjem i radošću osjetiti književno djelo. Kako je u današnjem društvu informacijska pismenost jedna od važnih sastavnica čovjekove pismenosti uopće, kao informacijski stručnjak, školski knjižničar pruža pomoć i stručnost u pronalaženju i vrednovanju informacijskih izvora, osvješćivanjem informacijskih pitanja nastavnicima, stručnim suradnicima, učenicima i drugim korisnicima školske knjižnice.⁹

Školska knjižnica, dakle, nije samo mjesto koje se predstavlja kao „usputna stanica“, već prostor u kojem se nalazi sve što je potrebno školi kao ustanovi i svim njenim djelatnicima, zajedno s nastavnim materijalima, a knjižničar svojim kompetencijama (znanjem, vještinama i sposobnošću) pomaže učiteljima i učenicima pronaći relevantne informacije potrebne za njihov rad te uvelike pridonosi aktivnom radu kako nastavnog osoblja, tako i učenika. Može se reći da se rad i djelovanje školskog knjižničara kao važnog faktora unutar škole, tj. unutar odgoja i obrazovanja, najbolje očituje i prožima kroz odgojno-obrazovnu, kulturno-javnu i stručno-knjižnična, ali se kulturna djelatnost i suradnja s kulturnim ustanovama posebno ogleda unutar odgojno-obrazovne i kulturno-javne djelatnosti.

⁶ Usp. Nastavni plan i program za osnovnu školu / tekst uredili Dijana Vican, Ivan Milanović Litre. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2006. Str. 19.

⁷ Usp. Isto, str. 19.

⁸ Usp. Tošić-Grlač, Sonja. Suradničko učenje u školskoj knjižnici. // Zrno, časopis za obitelj, vrtić i školu, 80-81, 106-107(2008), str. 15.

⁹ Usp. Isto, str. 78.

2.1. Djelatnost školske knjižnice

Djelatnost knjižničara u školskoj knjižnici obuhvaća neposrednu odgojno-obrazovnu djelatnost, stručnu-knjižničnu te kulturnu i javnu djelatnost.¹⁰ Kao nastavnik, školski knjižničar bi trebao biti upoznat sa svim trenutnim istraživanjima u obrazovanju i ta dostignuća vješto primjenjivati u nizu situacija, posebice u onima koje od učenika traže pristupanje, vrednovanje i korištenje informacija iz niza izvora kako bi naučili, razmišljali, stvarali i primjenjivali novo znanje.¹¹ Kao punopravni član školskog stručnog tima, školski knjižničar neprestano usavršava svoje osobne vještine i znanja kako bi učinkovito surađivao s nastavnicima i stručnim suradnicima u proširivanju njihovog općeg razumijevanja informacijskih problema i razvijanju vještina informacijske pismenosti, uključujući i korištenje informacijske tehnologije.¹² To znači da, kao partner u obrazovanju, školski se knjižničar ujedinjuje s nastavnicima, stručnim suradnicima i ostalim sudionicima obrazovnog procesa kako bi zajedno identificirali veze između učeničkih informacijskih potreba, sadržaja kurikuluma i rezultata učenja.¹³

Uloga školskoga knjižničara je višestruka, no izdvajaju se tri ključne djelatnosti koje su značajne u odgojno-obrazovnom procesu. Iz ove tri djelatnosti školskoga knjižničara može se zaključiti da su upravo one bitne odrednice rada školskog knjižničara koje se odnose na informiranje općenito i pružanje potrebnih usluga za suradnju s nastavnim, ali i nenastavnim osobljem unutar škole te sa svim kulturno-javnim ustanovama u zajednici.

Djelovanje školskog knjižničara u okviru odgoja i obrazovanja danas ima sve važniju ulogu. Prema IFLA-inim smjernicama za školske knjižnice¹⁴ „suradnja između školskog knjižničara i nastavnika vrlo je važna da bi se potencijal škole što više iskoristio te da bi se postigli različiti ciljevi, kao što su izrada nastavnih planova, razvoj i procjena učenikovih informacijskih vještina i informacijskoga znanja, priprema i izvođenje školskih projekata, priprema i provedba programa čitanja i kulturnih događanja te integriranje informacijske tehnologije u školski program.“¹⁵

Osim uloge koju knjižnica ima u odgojno-obrazovnoj djelatnosti, važna je i kulturalna uloga školske knjižnice. U školskoj knjižnici i zajedno sa školskom knjižnicom mogu se

¹⁰ Usp. Standard za školske knjižnice. URL:

http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/novosti/Novi_Standard_za_školske_knjižnice_2013_za_javnu_raspravu.pdf (03.02.2016)

¹¹ Usp. Lasić-Lazić, Jadranka. Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2005. Str. 77.

¹² Usp. Isto, str. 77.

¹³ Usp. Isto.

¹⁴ Seatre, Tove Pemmer. IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za školske knjižnice. Zagreb: HKD, 2004.

¹⁵ Isto, str. 17.

organizirati različita kulturna događanja. Prema IFLA-inim smjernicama za školske knjižnice¹⁶, „knjižnica može organizirati različite aktivnosti za podupiranje čitanja koje uključuju i kulturne i obrazovne aspekte kako bi promicala čitalačke navike te organizirala posebna događanja kao što su izložbe i uključivanje učenika u izvođenje školskih predstava na predlošku književnih djela.“¹⁷

S obzirom na to da se uloga školskoga knjižničara danas sve više mijenja i razvija, moglo bi se reći da djelovanje u odgojno-obrazovnoj i kulturno-javnoj djelatnosti uvelike nadmašuje onaj stručno-knjižnični rad školskog knjižničara, što znači da je školski knjižničar apsolutno uključen u sastavljanje i provođenje školskoga kurikulumu te da gradi i razvija suradnju i partnerstvo s nastavnim osobljem. Djelovanje je školskoga knjižničara unutar odgojno-obrazovne i kulturno-javne djelatnosti povezano i obje djelatnosti se međusobno prožimaju jer zahtijevaju zajednički rad i nastavnika i knjižničara.

U sljedećem poglavlju je definirano kako se očituje takav zajednički rad nastavnika i knjižničara unutar kulturno-javne djelatnosti.

2.2. Kulturno-javna djelatnost školske knjižnice

„Kultura kao sastavnica mnogih sintagmi simbolizira i predstavlja razvijanje intelektualnih sposobnosti kao što su misao, govor i sposobnost prenošenja znanja, a odnosi se na visoki stupanj poželjnog i civiliziranog ponašanja.“¹⁸ „Školska knjižnica kulturno je ogledalo svake škole i središte kulturnih događaja. Kulturna i javna djelatnost dio je godišnjeg plana i programa rada školske knjižnice i knjižničara, a čini i sastavni dio odgojno-obrazovnog rada škole u cjelini.“¹⁹

Školska knjižnica nije samo informacijsko središte škole i izvor znanja i informacija, već i kulturno središte školske sredine. Kulturna i javna djelatnost ostvaruje se timskim radom učenika, nastavnika i stručnih suradnika kroz redovitu nastavu, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, ali i suradnjom s raznim kulturnim ustanovama izvan škole. Uloga knjižničara u realizaciji kulturne i javne djelatnosti očituje se u planiranju i odabiru aktivnosti,

¹⁶ Seatre, Tove Pemmer. Nav. dj.

¹⁷ Isto, str. 22.

¹⁸ Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. Školska knjižnica-korak dalje. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti: Altagama, 2004. Str. 84.

¹⁹ Isto, str. 84.

komunikaciji s nastavnicima i učenicima, organizaciji i vođenju aktivnosti te izvještavanju o ostvarenome.²⁰

Kulturnu i javnu djelatnost školske knjižnice čine navedeni elementi²¹:

- Organizacija, priprema i provedba kulturnih sadržaja kao što su predavanja, književne i filmske tribine, susreti i natjecanja u znanju, književni susreti, predstavljanje knjiga, tematske i prigodne izložbe, filmske i videoprojekcije, susreti u školskoj knjižnici
- Suradnja s kulturnim ustanovama koje se bave organiziranim radom s mladeži u slobodno vrijeme (amaterska klizališta, pjevački zborovi, narodne knjižnice i dr.)
- Suradnja s ostalim ustanovama kulture: knjižnice, muzeji, arhivi.

Kada se govori o suradnji između školskog knjižničara i kulturnih ustanova, takav vid suradnje je danas postao vrlo važan i sve se češće provodi u okviru kulturno-javne djelatnosti školske knjižnice. Radi se naime o suradnji s kulturnim ustanovama kao što su npr. muzeji, kazališta, knjižnice, što može biti i dijelom odgojno-obrazovne djelatnosti, kada se odnosi na produbljenje i proširenje nastavnih aktivnosti. Na taj se način mijenjaju klasične uloge knjižničara, kao što su posuđivanje i razduživanje knjiga, i klasične uloge nastavnika, koje danas idu dalje od same predavačke uloge, zajedno s ulogama kulturnih ustanova kako bi se pozitivno djelovalo na stavove i navike kod učenika. S obzirom na to da se kulturna i javna djelatnost školske knjižnice, kao što je već prethodno navedeno, razvija i ostvaruje timskim radom, važno je da su sve strane spremne na suradnju.

²⁰ Usp. Karajaković-Barić, Helena. Smjernice za rad školskog knjižničara u knjižnici osnovne škole u teoriji i praksi. // XXIV Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske: Smjernice za rad školskog knjižničara / urednik Miroslav Micanović. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2012. Str. 77-83.

²¹ Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. Nav. dj. Str. 84.

3. O upravljanju procesima suradnje

Timski rad se jako dobro očituje i prožima kroz proces suradnje koja se može realizirati na dva načina - kao završeni projekt ili kao kontinuirani proces. Nerijetko se danas različiti tipovi ustanova i organizacija odlučuju upravo na planiranje i realizaciju projekta kao oblika suradnje kako bi timskim radom ispunili zadane ciljeve i zadatke te osigurali potrebne dobrobiti.

Ulazeći u 21. stoljeće, promijenilo se shvaćanje područja upravljanja projektima. Da bi se suradnički projekt uspješno proveo potrebno je uzeti u obzir organizacijsku strukturu i okruženje projekta te znanje s područja primjene projekta, standarde i pravni okvir te općenito znanje iz poslovnog upravljanja i međuljudskih odnosa. To znači da svaki od tih čimbenika može imati veliki utjecaj na uspješnost projekta.²² Prema najopćenitijoj defeniciji projekta, navedeno je kako je upravljanje projektom primjena znanja, vještina, alata i tehnika u projektnim aktivnostima da bi se ispunili projektni zahtjevi.²³ Nadalje, „upravljanje projektom uključuje utvrđivanje zahtjeva, postavljanje jasnih i ostvarivih ciljeva, uspostavu ravnoteže između suprostavljanja zahtjeva za kvalitetu, doseg, vrijeme i trošak te prilagodbu specifikacija, planova i pristupa interesima i očekivanjima različitih zainteresiranih strana.“²⁴

Iz navedenoga se vidi da je proces upravljanja projektom vrlo kompleksan proces i da je važno da svi uključeni u planiranje i realizaciju projekta kao oblika suradnje trebaju imati jasno postavljene ciljeve, očekivanja i rezultate koje će suradnjom ostvariti. Rezultat i bit ovakve suradnje je ostvariti dugoročnu dobrobit za sve ustanove koje su sudjelovale. Svaka ustanova u procesu suradnje stvara i proširuje mrežu odnosa sa srodnim ustanovama za što bi se moglo reći da je najveća dobrobit od suradnje.

S obzirom na prethodno navedenu definiciju upravljanja projektom, zanimljivo je i stajalište da se na upravljanje projektom također gleda i sa strane umjetnosti i znanosti. „Umjetnost, jer je potrebno voditi ljude na projektu kojega je cilj da ljudi nešto naprave, a znanost zbog definiranja i koordinacije potrebnoga posla.“²⁵ Autori Pavičić, Alfirić i Aleksić²⁶ navode kako institucije kulture i umjetnosti, što je uvelike u skladu s prirodnom djelatnosti kojom se bave, redovito planiraju i pripremaju te izvode i prodaju privremene i jedinstvene kulturno-umjetničke proizvode u koje spadaju kazališne predstave, koncerti,

²² Usp. Špundak, Mario. Upravljanje projektima : definicije i metodologije. Zagreb: Vipnet.doo, [s.a.]. Str. 1.

²³ Usp. Fertalj, Krešimir. Upravljanje informacijskim sustavima. Zagreb: Fakultet elektrotehnike i računarstva, 2004. Citirano prema: Špundak, Mario. Nav.dj. Str. 2.

²⁴ Špundak, Mario. Nav. dj. Str. 2.

²⁵ Heerekens, Gary R. Project Management. New York: McGraw Hill, 2002. Citirano prema: Špundak, Mario. Nav. dj. Str. 2-3.

²⁶ Pavičić, Jurica; Alfirić, Nikša; Aleksić, Ljiljanja. Marketing i menadžemnt u kulturi i umjetnosti. Zagreb: Masmedia, 2006.

izložbe, književne večeri i sl. Takav način djelovanja kod većine institucija kulture i umjetnosti, može se realizirati kroz projekte kojima se upravlja prema načelima projektnog menadžmenta.²⁷ Autori također navode da se u hrvatskoj praksi često upravlja iskustveno, bez oslanjanja na teorijska saznanja. Međutim, ono što dijeli uspješne menadžere od improvizatora upravo je poznavanje metodologije i alata projektnog upravljanja. Nadalje, profesionalno upravljanje projektom podrazumijeva i adekvatnu organizaciju rada, koja definira tko će obavljati pojedine poslove u okviru životnog ciklusa projekta, kao i kakvi će biti hijerarhijski odnosi između ljudi uključenih u planiranje, provedbu i kontrolu ili zatvaranje projekta.²⁸

S obzirom na navedeno se može zaključiti kako je projekt jedna od metoda poslovanja određene ustanove i oblik suradnje sa drugim ustanovama. Kako bi se projekt uspješno realizirao potrebno je da se voditelji projekata služe adekvatnim metodama upravljanja i vođenja projekta, što nerijetko uključuje dodatnu edukaciju zaposlenika (voditelja) ustanove za ispunjenje ciljeva projekta. U daljnjem tekstu prikazano je kako u procesu suradnje sudjeluju odgojno-obrazovne i kulturno-javne ustanove.

3.1. Projekt kao oblik rada suradničkih ustanova

„Iako se devedesetih godina prošlog stoljeća javlja niz autora koji opisuju specifične suradničke projekte i aktivnosti arhiva, knjižnica i muzeja na zavičajnoj, nacionalnoj pa čak i međunarodnoj razini, nesrazmjerno je malo autora koji se bave izvornim istraživanjem i dubljim analizama međuodnosa i suradničkih iskustava kulturnih ustanova.“²⁹ Jedno od istraživanja te vrste provedeno je 1998. godine među američkim knjižnicama i muzejima.³⁰ To je istraživanje identificiralo mnoge prednosti suradničkih projekata kao što su kvalitetnije usluge, poboljšani pristup informacijama, bolje poučavanje i dopiranje do novih korisnika. Kao glavne prepreke suradničkih projekata s druge se strane navodi da se knjižnice i muzeji ne smatraju suradnicima jer osjećaju neku vrstu međusobnog suparništva, nedostatne financije i manjak osoblja.³¹ No, isto je istraživanje pokazalo da za uspješnu suradnju nisu uvijek potrebna znatna sredstva niti mnogo osoba, ali i to da suradničke ustanove moraju prepoznati međusobne razlike i potrebe korisnika za uspostavu i provođenje uspješnih suradničkih

²⁷ Usp. Pavičić, Jurica; Alfirević, Nikša; Aleksić, Ljiljana. Nav.dj. Str. 289.

²⁸ Usp. Isto. Nav.dj. Str. 290.-294.

²⁹ Identification and analysis of library and museum partnerships: executive summary. Washington, D.C.: IMLS, 1999. Citirano prema: Faletar-Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Suradnja: izazov za narodne knjižnice. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 52, 1/4(2009), str. 192.

³⁰ Isto, str. 192.

³¹ Usp. Isto.

projekata. Konačno, spomenuto istraživanje zaključuje da se moguće prepreke mogu ublažiti međusobnom interakcijom baštinskih stručnjaka i jednostavnom uspostavom dijaloga.³²

Zaključno se može reći da postoji jako malo literature koja govori o navedenoj temi. No, činjenica je da suradnja kao kontinuirani proces ili kao rad na vremenski ograničenom projektu donosi mnoge dobrobiti i prednosti svim stranama, ustanovama koje su u procesu suradnje te je danas s obzirom na zajedničke interese svih kulturnih ustanova suradnja jednostavno neizbježna.

Takav zaključak potvrđuju i riječi autora Faletar-Tanaković i Badurina³³, ono što je potrebno jest promjena u načinu razmišljanja svih koji imaju nekog udjela u kulturnom području, a prvenstveno onih koji donose odluke. Te ustanove moraju shvatiti da u suradnji neće izgubiti svoj identitet, građu ili korisnike, nego da će im ona osigurati pristup novim izvorima i vještinama koje će im omogućiti da pružaju bolje i kvalitetnije usluge svojim korisnicima.³⁴

Ukratko, različiti tipovi ustanova ili organizacija zahtijevaju različitu vrstu suradnje i projekata za koje se odlučuju kako bi zajednički došle do zadanih ciljeva i zadataka ili zajednički riješile nekakav problem.

³²Usp. Faletar-Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Suradnja: izazov za narodne knjižnice. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 52, 1/4(2009). Str. 189-219.

³³ Faletar-Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Nav. dj.

³⁴Usp. Isto, str. 217.

4. Suradnja školske knjižnice s kulturnim ustanovama

Iskustva brojnih knjižnica pokazuju da se najbolji rezultati postižu suradnjom s drugim čimbenicima koji utječu na život lokalne zajednice. Školske knjižnice suradnju ostvaruju unutar ustanove u kojoj djeluju, ali i izvan nje, s drugim odgojno-obrazovnim, kulturnim i sličnim ustanovama. Suradnja je poželjna jer obogaćuje i proširuje resurse te stvara međusobnu podršku, ali za nju se smatra da se može i ne mora ostvariti, da je povremena i ovisi o spremnosti okupljenih da surađuju.³⁵ Upravo navedena činjenica, zbog čega je suradnja školske knjižnice s kulturnim ustanovama poželjna, je i najveća dobrobit od suradnje. Školska knjižnica suradnjom dobija dodatnu vrijednost, bolju vidljivost unutar odgojno-obrazovne ustanove u kojoj djeluje, čime se potiče veća korištenost knjižnice od strane učenika i nastavnog osoblja, a samim time pokazuje i otvorenost za suradnju izvan škole. Na važnost suradnje upućuje i UNESCO-v Manifest za školske knjižnice koji navodi da se „mora poticati suradnja s nastavnicima, upravom škole, administrativnim osobljem, roditeljima, ostalim knjižničarima i informacijskim stručnjacima, te lokalnim i društvenim skupinama.“³⁶ Stoga, kada se govori konkretno o suradnji školske knjižnice s kulturnim ustanovama u zajednici važno je pojasniti kakvu ulogu u tom procesu ima školski knjižničar.

Koja je uloga školskog knjižničara pri posjeti kulturnim ustanovama? Prema riječima autorice Žarke Vujić³⁷, „uloga školskog knjižničara je da posjeduje mjesečni kulturni vodič sredine u kojoj djeluje, da pozna ne samo naznačajnije muzejske ustanove, već upravo one koje ostvaruju izložbene programe prilagođene školskoj populaciji te da u knjižnični fond uvrste i kataloge i publikacije s muzejskih izložbi.“³⁸ Međutim, uloga školskog knjižničara može nadrastiti zadatak samog informatora i u suradnji s, primjerice, muzejskim djelatnicima preseliti neke muzejske predmete ili njihove replike u prostor knjižnice, gdje knjižničar preuzima ulogu medijatora ili posrednika.³⁹

„Uspostavljanje interdisciplinarnih veza kroz suradnju i projekte pridonosi afirmaciji knjižničarske struke u stručnoj i široj javnosti, što otvara mogućnosti za profesionalni razvoj.“⁴⁰ Suradnja školskoj knjižnici pomaže u ostvarivanju njezine uloge naglašenim u

³⁵ Usp. Stričević, Ivanka. Školske knjižnice i partnerstvo u zajednici. // XX Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske : Suradnja u informacijskom društvu – s obzirom na potrebe školskog knjižničarstva / urednik Miroslav Mićanović. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008. Str. 129-133.

³⁶ UNESCO-v Manifest za školske knjižnice. URL: <http://www.os-kalinovac.skole.hr/upload/os-kalinovac/multistatic/2/manifest.pdf> (03.02.2016.)

³⁷ Vujić, Žarka. Izložba u školi ili (i) škola na izložbi. // IX Proljetna škola školskih knjižničara: Umjetnost i školska knjižnica / urednica Višnja Šeta. Cirkvenica: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1997.

³⁸ Isto, str. 12.

³⁹ Usp. Isto, str. 9-14.

⁴⁰ Stričević, Ivanka. Nav.dj. Str. 129-133.

IFLA-inim smjernicama za školske knjižnice⁴¹ koje navode važnost da školska knjižnica pruža nove informacije i spoznaje koje su neophodne za uspješno djelovanje u današnjem društvu te razvija njihovu maštu i tako im pomaže da postanu odgovorni građani.⁴²

U okviru kulturno-javne djelatnosti školske knjižnice, vidljiva je bitna uloga školskog knjižničara kao organizatora suradnje s kulturnim ustanovama s ciljem upoznavanja učenika s kulturnom baštinom njihove lokalne zajednice jer se na taj način pospješuje djelovanje na njihove stavove i interese. Jedan od najbitnijih razloga za provođenje suradnje unutar kulturno-javne djelatnosti upravo su učenici koje se želi od najranije dobi upoznati s važnošću kulture i kulturne baštine za cjeloživotno učenje. Osim dobrobiti koje suradnja s kulturnim ustanovama donosi učenicima, koristi od te suradnje naravno imaju knjižničari, ali i nastavnici i kulturne ustanove.

4.1. Važnost suradnje odgojno-obrazovne ustanove s kulturnim ustanovama

Primjena i realizacija projekata u odgoju i obrazovanju danas je jedna od najčešćih i najuspješnijih metoda pomoću koje se potiče učenike na aktivnije učenje i produbljivanje interesa za određenu nastavnu tematiku.

U svojoj knjizi o vođenom istraživačkom učenju⁴³ Kuhlthau govori o istraživanju koje omogućava učenicima dublje razumijevanje nastavnog predmeta i sadržaja kurikuluma te razvijanje koncepta informacijske pismenosti. Takvo je istraživanje planirano i vođeno od strane nastavnog tima kojeg čine školski knjižničar i nastavnik.⁴⁴ Autorica također govori i o suradnji s kulturnim ustanovama te navodi da kombiniranjem vanjskih resursa s onima u školskoj knjižnici vodi učenike prema razvoju vještina i sposobnosti potrebnih za svijet rada i svakodnevni život u brzomijenjajućem informacijskom okruženju 21. stoljeća.⁴⁵

Rad na projektu omogućava učenicima nove načine usvajanja znanja budući da se suradnjom u takvom obliku stvara korelacija između nastavnika, školskog knjižničara i učenika i da se time stvara bolja komunikacija i motivacija kod svih. Stoga se može reći da projekt ima potencijale u suvremenom odgojno-obrazovnom radu zajedno s kombiniranjem vanjskih resursa, odnosno suradnjom s kulturnim i javnim ustanovama te time nastavnici,

⁴¹ Seatre, Tove Pemmer. Nav. dj.

⁴² Usp. Isto, str. 10.

⁴³Usp. Kuhlthau, Carol Collier; Manoites, Leslie K.; Caspari, Ann K. Guided Inquiry: Learning in the 21st Century. Westport, Connecticut; London: Libraries Unlimited, 2007.

⁴⁴Usp. Kuhlthau, Carol Collier; Manoites, Leslie K.; Caspari, Ann K. Guided Inquiry: Learning in the 21st Century. Westport, Connecticut; London: Libraries Unlimited, 2007. Citirano prema : Stričević, Ivanka. Nav. dj. Str. 129-133.

⁴⁵ Usp. Isto, str. 129-133.

knjižničari i djelatnici unutar kulturno-javnih ustanova nude učenicima, kroz proces suradnje, novu i suvremenu metodu učenja te na taj način pomažu učenicima u razvoju svojih vlastitih stavova, interesa i kritičkog mišljenja.

S obizrom na to da su škole temeljne stanice društva u kojima se organizirano uči i prenosi znanje mladim naraštajima, one su istovremeno i mjesta odgoja mladih ljudi nepohodnog za život u zajednici. Važnost kulturne baštine je u tome što je ona nositelj informacija i poruka prošlosti, njihov prijenosnik u sadašnjosti i čuvar za budućnost. Ona je nekonvencionalni nositelj i izvor informacija i znanja, a ujedno i svjedok postojanja ljudi na nekom tlu u nekoj sredini. Stoga je važno ukazati na sponu između škole i kulturne baštine te njihove zajedničke prisutnosti na određenom prostoru, zatim na sponu u uporabi kulturne baštine u obrazovnom i odgojnom procesu te u razvijanju nacionalne svijesti i zavičajnosti kao posebnog fenomena zajedništva u učenju na izvorima materijalne kulture u najraširenijem značenju te riječi.⁴⁶

Navedeno govori o tome kako je izrazito važna povezanost i suradnja odgojno-obrazovne ustanove s kulturnim ustanovama, odnosno škole, kako bi se upoznalo učenike s kulturnom baštinom, osobito s kulturnom baštinom sredine u kojoj žive. U tom smislu, najčešće su suradnje škole s muzejskim i kazališnim ustanovama unutar zajednice.

4.2. Suradnja odgojno-obrazovne ustanove s kazalištima i muzejima

U daljnjem radu govori se o suradnji između odgojno-obrazovne ustanove s kazalištima i muzejima pa je važno napomeniti problem o općenitom nedostatku literature koja govori o ovakvoj vrsti suradnje. Iako dokumenti koji reguliraju školsko knjižničarstvo navode suradnju kao važnu sastavnicu rada škole, malo je literature u našoj zemlji i iz drugih sredina koja o tome govore. Iz navedenog se može zaključiti kako suradnja između školskog knjižničara i djelatnika kulturnih ustanova nije učestala te da se ovakva vrsta suradnje ne provodi niti da se o tome piše. Zbog navedenog problema, nedostatka literature koja govori o ovoj temi, teško je bilo pronaći primjere takve vrste suradnje koje bi se konkretno mogle usporediti sa provedenim istraživanjem koje je prikazano u daljnjem radu. Ono što je bilo moguće pronaći, usko vezano za temu o suradnji između odgojno-obrazovnih i kulturnih ustanova, radovi su hrvatske autorice i kazališne djelatnice Vitomire Lončar⁴⁷.

⁴⁶ Usp. Maroević, Ivo. Škole i kulturna baština. // IX Proljetna škola školskih knjižničara: Umjetnost i školska knjižnica / Urednica Višnja Šeta. Cirkvenica: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1997. Str. 1-13.

⁴⁷ Usp. Kazalište Mala scena. Vitomira Lončar : biografija. URL : <http://www.mala-scena.hr/home/biografije/v/vitomira-loncar.aspx> (05.02.2016.)

Kada se govori o suradnji škole s kulturnim ustanovama, najčešće je to suradnja s kazalištima i muzejima u zajednici. Cilj je, dakle, kroz različite kazališne predstave i muzejske izložbe upoznati učenike s umjetnošću, umjetničkim izražavanjem, kulturom i kulturnom baštinom.

„Kazalište za djecu nova je disciplina nastala tek u 19. stoljeću, a u Hrvatskoj, organizirano na današnji način, funkcionira od završetka Drugoga svjetskog rata. U kazalištu za djecu i mlade upravo je publika važan čimbenik u stvaralaštvu za djecu, a osobito je značajan način na koji se biraju ponuđeni programi koje će ta publika gledati.“⁴⁸

Suradnja između škole i kazališta, prema riječima autorice Lončar⁴⁹ koja je provela istraživanje na 27 zagrebačkih srednjih škola o navikama mladih vezano uz odlazak u kazalište, navodi kako se organizirani posjet kazalištu vrlo uspješno danas primjenjuje u kazalištu za djecu i mlade. Svako lutkarsko kazalište ili kazalište za mladu publiku ima čvrste kontakte sa školama. Kazalište za djecu i mlade smatra se nadopunom u nastavi, dio je školskog kurikulumu i može se reći da je organizirani posjet kazalištu prirodan i nužan. Međutim, nažalost, organizirani posjet kazalištu ne omogućava stjecanje navike individualnog odlaska u kazalište. Za djecu je odlazak u kazalište dio izleta autobusom ili, što je češći slučaj, mogućnost izostanka s nastave, a manje jedinstvena i samostojna kulturna aktivnost.⁵⁰

S obzirom na to da je odlazak u kazalište danas dio školskog kurikulumu, kazališta trebaju dati najbolju ponudu koju nude određenoj školskoj dobi, a posrednici (nastavnici i knjižničari) su ti koji odlučuju što bi iz te ponude bilo najkorisnije i najzanimljivije njihovim učenicima. Autorica Lončar navodi kako je u osobnoj dugogodišnjoj praksi najbolje rezultate imala organiziranjem ogledne predstave na koju se pozivaju svi suradnici iz obrazovnih ustanova koji odlučuju o izboru predstava koje će djeca gledati. Na toj predstavi čak i autori predstave uz pomoć te posebno odabrane, zapravo ciljane, publike dobivaju povratnu informaciju o točnom uzrastu kojemu bi predstava mogla biti usmjerena. Naime, ta grupacija publike (pedagozi, odgajatelji) ima mnogo više svakodnevnog iskustva s (osobito mlađom) djecom od samih umjetnika. Oni znatno bolje mogu odrediti kojem bi uzrastu predstava najviše odgovarala, odnosno, koji bi uzrast djece imao najviše umjetničke, edukacijske i pedagoške koristi od određenoga programa.⁵¹ Nadalje, autorica navodi kako su iskustva u ovom području različita u odnosu na geografski položaj, veličinu, vrstu i način organizacije obrazovne ustanove. Različiti su kriteriji pedagoga u centru grada, udaljenih od centra ili izvan grada što se može protumačiti većom ponudom različitih sadržaja koje imaju djeca u centru od onih koji žive u manjim mjestima i nemaju svakodnevnu mogućnost gledanja

⁴⁸ Lončar, Vitomira. Nav. dj. Str. 71.

⁴⁹ Lončar, Vitomira. Kazalište u Hrvatskoj i mladi (1950.-2007.) // Kazalište, 33/34(2008)

⁵⁰ Usp. Isto, str. 109.

⁵¹ Usp. Lončar. Nav. dj. Str. 70-75.

predstava. Dakle, sve je ove elemente potrebno uzeti u obzir, poslušati skupinu publike koja bira programe i prema njihovim viđenjima korigirati usmjerenje programa prema primarnoj ciljnoj skupini.⁵²

Iz navedenog se može zaključiti da je odlazak u kazalište danas dio školskog kurikulumu te da je najvažnije da posrednici u organizaciji suradnje između odgojno-obrazovne i kulturne ustanove trebaju izabrati najbolju ponudu za učenike koja će im na zanimljiv i edukativan način predstavljati djela kulture. Zaključak istraživanja autorice Vitomire Lončar o tome kako odlasci u kazalište utječu ili ne utječu na stavove mladih i korištenje kulturnih sadržaja u slobodno vrijeme te kako ponuda sadržaja koja se nudi mladima koji žive u centru grada i u manjim mjestima različito utječe na stavove i navike o korištenju kulturnih sadržaja kod mladih, može se usporediti sa rezultatima istraživanja koje je navedeno u drugom dijelu ovog rada.

Još jedna kulturna ustanova s kojom odgojno-obrazovne ustanove surađuju je muzej. Važnost muzeja leži u tome što oni proširuju ljudski intelektualni uvid te isto tako, služe u transferu cijelog ljudskog iskustva omogućujući time ljudima da se samostalno orijentiraju i da donose samostalne odluke kad su suočeni s novim situacijama.⁵³

Kao i kazalištima, i muzejima je također cilj predstaviti kulturni sadržaj kojim će utjecati na stavove i navike kod mladih. Da bi se organizirala uspješna suradnja između odgojno-obrazovne ustanove i muzeja, od koje će svatko za sebe izvući određene dobrobiti, knjižničari i nastavnici moraju odlučiti što je od muzejske ponude najprikladnije predstaviti učenicima, a vezano je uz nastavni sadržaj i prati školski kurikulum. Istraživanje o tome kako muzejski sadržaji utječu na interese i stavove učenika prikazano je u daljnjem radu.

⁵² Isto.

⁵³ Usp. Šola, Tomislav. Eseji o muzejima i njihovoj teoriji: prema kibernetičkom muzeju. Zagreb: ICOM, 2003. Str. 140.

5. Istraživanje suradnje školskog knjižničara i djelatnika muzeja i kazališta: primjer suradnje Osnovne škole Stjepana Ivičevića u Makarskoj s Prirodoslovni muzejom u Splitu i Gradskim kazalištem mladih u Splitu

5.1. Uvod u istraživanje

Tema ovog rada usmjerena je na istraživanje suradnje između školskog knjižničara i djelatnika kulturno-javnih ustanova. Tim istraživanjem će se dobiti pokazatelji o tome kako ta suradnja utječe na interese učenika osnovne škole za korištenje kulturnih sadržaja u zajednici te djeluju li i kako na njihove navike. Upravo zbog važnosti te suradnje, odnosno njenog učinka koji ima za učenike i zbog toga što istraživanja na tu temu nisu česta u području školskog knjižničarstva, ali ni u području djelovanja kulturnih ustanova, ovaj je problem odabran kao tema istraživanja. Istraživanjem su obuhvaćene tri ustanove: Osnovna škola Stjepana Ivičevića u Makarskoj, Gradsko kazalište mladih u Splitu te Prirodoslovni muzej u Splitu.

5.1.1. O Osnovnoj Školi Stjepana Ivičevića u Makarskoj

Osnovna škola Stjepana Ivičevića pod tim imenom djeluje u Makarskoj od 23.12.1995.⁵⁴ Istraživanje suradnje između školskog knjižničara i kulturnih ustanova provedeno je na primjeru ove škole stoga Škola svojim radom pokazuje da je suradnja između školskog knjižničara i djelatnika kulturnih ustanova moguća i ostvariva. Ujedno, postoje podaci o raznim rezultatima suradnje na čemu je moguće temeljiti zaključke o dobrobitima koji proizlaze iz suradnje, a odnose se na školsku knjižnicu i kulturne ustanove s kojima surađuje.

⁵⁴Usp. Osnovna škola Stjepana Ivičevića Makarska. URL: <http://os-sivicevica-ma.skole.hr/skola> (04.07.2015.)

5.1.2. O Prirodoslovnom muzeju Split

Prirodoslovni muzej i zoološki vrt u Splitu je ustanova za istraživanje, sakupljanje, čuvanje, zaštitu, znanstvenu obradu i prezentiranje bogate prirodoslovne baštine srednje Dalmacije. Grupnim posjetima Muzeju na zahtjev osigurano je stručno vodstvo.⁵⁵ Odabran je ovaj muzej jer surađuje s OŠ Stjepana Ivičevića u Makarskoj što je vidljivo iz Izvješća školske knjižnice za školsku godinu 2013/2014⁵⁶.

5.1.3. O Gradskom kazalištu mladih Split

Gradsko kazalište mladih u Splitu osnovano je u prosincu 1943. godine, na inicijativu nekolicine entuzijasta iz hrvatskog zbjega, kao kulturno-umjetničko društvo čiji su članovi bili djeca u zbjegu, prebačena u Afriku preko Visa i Italije. Prva javna izvedba održana je 18. veljače 1944. godine. Po povratku u domovinu Društvo nastavlja s radom, pa tako 1953. prerasta u Dječje kazalište "Titovi mornari", sa zadatkom okupljanja djece i mladeži u dramsku i baletnu sekciju te u zbor. Od 1965. godine u Kazalištu djeluje i profesionalni glumački ansambl. 1991. godine Kazalište mijenja naziv u Kazalište mladih, a od 1994. djeluje pod sadašnjim nazivom: Gradsko kazalište mladih Split.⁵⁷

Kazalište se danas može ponositi podatkom da su u njemu ponikla imena koja su činila i čine okosnicu hrvatskog glumišta: Boris Dvornik, Ivica Vidović, Josip Genda, Vasja Kovačić, Mirko Kraljev, Ratko Glavina, Aleksandar Čakić, Mani Gotovac, Davor Borčić, Rikard Simonelli, Nenad Šegvić, Milan Štrljić, Trpimir Jurkić, Marija Škaričić, Nataša Janjić i mnogi drugi poznati i priznati umjetnici. Plod je to tradicionalno prisutnih nastojanja na odgajanju generacija djece i mladih te razvijanju u njih ljubavi prema umjetnosti, a posebice kazališnoj. U splitskome GKM-u i danas vrlo uspješno djeluju studiji za djecu i mladež: Dramski studio za mladež, Dječji dramski studio i Studio za pjevanje i ples.⁵⁸

Profesionalni glumački ansambl GKM-a godišnje ostvaruje tri do četiri premijere, a iz godine u godinu sudjeluje na svim najznačajnijim festivalima i drugim manifestacijama u Hrvatskoj, osvajajući mnoge nagrade i priznanja. O svim postignutim uspjesima zorno svjedoči činjenica da je Grad Split posljednjih godina dodijelio Gradskom kazalištu mladih dva iznimno vrijedna priznanja: Plaketu "Grb grada Splita" za cjelokupno djelovanje te

⁵⁵ Prirodoslovni muzej i zoološki vrt Split. URL:

http://www.prirodoslovni.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=76&Itemid=269 (04.07.2015.)

⁵⁶ Pavlinović, Ana; Slaviček-Zovko, Gordana. Izvješće o radu knjižničarki za školsku 2013./2014. godinu.

⁵⁷ Usp. Gradsko kazalište mladih Split. URL: <http://www.gkm.hr/Povijest.html> (04.07.2015.)

⁵⁸ Usp. Isto.

Skupnu nagradu grada Splita za uspješan rad na okupljanju mladih i širenju kulture među njima.⁵⁹

Ovo je kazalište odabrano za istraživanje stoga što škola surađuje s njim, što je vidljivo iz Izvješća školske knjižnice za školsku godinu 2013/2014.

5.2. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja

Cilj istraživanja jest istražiti oblike suradnje između školskog knjižničara, muzejskih i kazališnih ustanova te kako se suradnja odražava na interese i navike učenika osnovne škole u korištenju kulturnih sadržaja u zajednici.

Svrha istraživanja jest na temelju teorijskih spoznaja o mogućnosti suradnje školskog knjižničara i kulturnih ustanova te rezultata empirijskog istraživanja koji govore o djelovanju suradnje na učeničke interese i navike, razviti smjernice za obogaćivanje kulturno-javne djelatnosti školske knjižnice.

U istraživanju su postavljena sljedeća istraživačka pitanja:

1. Koji oblici suradnje školskog knjižničara s kulturnim ustanovama postoje u istraživanom kontekstu?
2. Koje dobrobiti od suradnje s kulturnim ustanovama školski knjižničar vidi za učenike?
3. Koje dobrobiti vide kulturne ustanove za sebe, a koje za učenike?
4. Utječe li i kako suradnja između školskog knjižničara i kulturnih ustanova na interese i navike učenika?
 - 4.1. Potiču li učenike posjeti i za njih organizirani programi kulturnih ustanova na korištenje istih u slobodnom vremenu?
 - 4.2. Iskazuju li učenici interes za kulturne sadržaje u ustanovama u zajednici neovisno o poticajima škole?
 - 4.3. Preferiraju li učenici više odlaske u kulturne ustanove u organizaciji škole ili u slobodno vrijeme?
 - 4.4. Koji su razlozi odlaska u kulturne ustanove?

⁵⁹ Usp. Isto.

5.3. Metodologija istraživanja

Istraživanje je provedeno u gradu Makarska, u Osnovnoj školi Stjepana Ivičevića te u gradu Splitu u Prirodoslovnim muzeju i Kazalištu mladih. Temelji se na namjernom prigodnom uzorku kojeg čine učenici sedmih razreda i školska knjižničarka navedene Osnovne škole te djelatnice navedenog muzeja i kazališta. Namjera istraživanja bila je istražiti utječe li kulturni sadržaj navedenih ustanova na stavove i navike kod učenika te koriste li ih u slobodno vrijeme. Rezultati istraživanja ne mogu se generalizirati, ali mogu biti indikativni za učenike koji žive u sličnim okolnostima, primjerice one koji pohađaju škole u gradovima slične veličine i koji žive u sličnom kulturnom okruženju.

5.3.1. Metode istraživanja

Istraživanje se temeljilo na metodi studije slučaja. Studija slučaja može se definirati kao „studija o pojedinačnosti i kompleksnosti pojedinog slučaja s nastojanjem da se razumiju njegove aktivnosti unutar značajnih okolnosti.“⁶⁰ Ova je metoda pogodna za predmetno istraživanje jer se njime utvrđuju odnosi i mogući međutjecaji u složenom kontekstu kojeg obilježava više čimbenika. U okviru ove studije slučaja se za prikupljanje podataka koristila kvantitativna metoda ankete te kvalitativne metode analize dokumentacije i intervjuja kako bi se sa različitih stajališta dobili odgovori na istraživačka pitanja.

U analizi dokumentacije na temelju određenih kriterija analiziran je Godišnji plan rada knjižničara, školski kurikulum te Izvještaj o radu školske knjižnice za školsku god. 2013/2014.

Kriteriji pri kojima je analizirana dokumentacija odnosili su se na sljedeća područja:

- 1) Učestalost suradnje škole s kulturnim ustanovama
- 2) Vrsta ustanova s kojima škola surađuje
- 3) Aktivnosti u kojima sudjeluju učenici
- 4) Suradnja kao dio nastave nekog predmeta u kojoj sudjeluje knjižničar ili izvannastavna aktivnosti školskog knjižničara.
- 5) Sadržaji i aktivnosti koji se odnose na suradnju školske knjižnice i kulturnih ustanova u zajednici
- 6) Kulturni sadržaji koji se odnose na učenike sedmih razreda OŠ Stjepana Ivičevića

⁶⁰ Koller-Trbović, Nivex; Žižak, Antonija. Kvalitativni pristup u društvenim znanostima. Zagreb: ERF, 2008. Citirano prema: Jeđud, I. Kvalitativni pristup u društvenim istraživanjima. Zagreb: ERF, 2008. Str. 17.

Metodom ankete su ispitani interesi i navike učenika o korištenju kulturnih sadržaja u zajednici, dok su intervjui provedeni sa školskom knjižničarkom i djelatnicama muzeja i kazališta ispitani motivi za suradnju te dobrobiti koje suradnja donosi učenicima i kulturnim ustanovama. S knjižničarkom je proveden polustrukturirani intervju, jer je ona u fokusu istraživanja suradnje školske knjižnice s drugim ustanovama. Stoga je bilo potrebno postaviti potpitanja kako bi se dobili što konkretniji odgovori koji će odgovoriti na postavljena istraživačka pitanja. Radi mjesne udaljenosti i ekonomičnosti s djelatnicama Muzeja i Kazališta proveden je strukturirani intervju, tijekom kojeg nije bilo moguće postaviti dodatna potpitanja.

5.3.2. Instrumenti istraživanja

Za ispitivanje stavova i navika učenika u istraživanju se koristio anketni upitnik. Prema Mužiću⁶¹, „anketiranje je postupak u kojem anketirani pismeno odgovaraju na pitanja u svezi s njihovim osobnim mišljenjem. Važnost tog postupka leži u okolnosti da se često jedino anketiranjem može doći do traženih podataka, a da je vremenski mnogo ekonomičnija od intervjuiranja. Pritom nema osobnog kontakta kao kod intervjua, no taj se nedostatak može u velikoj mjeri neutralizirati dobro sastavljenim anketnim upitnikom kao i odgovarajućim uputama.“⁶² Opširnija verzija ankete (vidi prilog br. 7) je izrađena na način da obuhvaća tvrdnje kojima će biti moguće odgovoriti na istraživačka pitanja. Anketni upitnik sadržavao je 12 pitanja, odnosno tvrdnji, za koje su učenici trebali izraziti svoje mišljenje ocjenama od 1 do 5.

Protokol za intervju s knjižničarkom (vidi prilog br.1) sadržavao je šest pitanja, dok su protokoli za intervju s djelatnicama kulturnih ustanova (vidi prilog br. 3 i br. 5) sadržavali sedam pitanja. Sva su pitanja postavljena na način da se njihovim odgovorima dobiju odgovori na istraživačka pitanja. Za istraživanje je kreiran polustrukturirani intervju kao jedna od kvalitativnih metoda. Svrha intervjua je prikupljanje korisnih informacija koje će unaprijediti znanje o problemu koji je predmetom istraživanja. U polustrukturiranom intervjuu slijedi se određeni redoslijed pitanja koji je unaprijed pripremljen, ali ne striktno kao u strukturiranom intervjuu.⁶³ Stoga je u ovom intervjuu bilo moguće nadopuniti odgovore uz neka potpitanja.

⁶¹ Mužić, Vladimir. Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja. Zagreb: Educa, 2004. Str. 89.

⁶²Isto, str. 89.

⁶³ Usp. Mejovšek, Milko. Metode znanstvenog istraživanja: u društvenim i humanističkim znanostima. Zagreb: Naklada Slap, 2008. Str. 162-163.

5.3.3. Uzorak istraživanja

Anketa je provedena na namjerno odabranom uzorku učenika sedmih razreda OŠ Stjepana Ivičevića u Makarskoj stoga što od završna dva razreda OŠ, učenici sedmih razreda nisu još usmjereni na pripremu za upis u srednju školu koji djeluje na provedbu kurikuluma i rad školskog knjižničara, kao što je to slučaj s učenicima osmih razreda, a očekuje se da mogu izraziti svoje mišljenje o predmetnoj temi. Ukupno je u Školi 91 učenik sedmih razreda. Međutim, odaslano je i ispunjeno 73 primjerka ankete. Od tih 73 učenika, 29 ih je ženskog spola, 41 muškog spola, a troje ih se nije izjasnilo po tom pitanju. Na kraju je bilo ukupno 68 primjeraka ankete valjano za daljnju analizu. Populacija na koju se rezultati mogu generalizirati su učenici sedmih razreda OŠ Stjepana Ivičevića u Makarskoj.

Intervjui su također provedeni na namjerno odabranom uzorku. Proveden je polustrukturirani intervju usmenim putem, sa školskom knjižničarkom, djelatnicom OŠ Stjepana Ivičevića u Makarskoj, tijekom kojeg je postojala mogućnost postavljanja potpitanja te srukturirani intervjui putem e-maila s pitanjima otvorenog tipa, s djelatnicom Prirodoslovnog muzeja u Splitu i djelatnicom Gradskog kazališta mladih u Splitu. Transkripti intervjuja nalaze se u prilogima (vidi priloge br. 2, 4 i 6).

5.3.4. Tijek istraživanja

Istraživanje je provedeno tijekom svibnja i lipnja 2015. godine. Intervju sa školskom knjižničarkom proveden je 04.05.2015., intervjui sa djelatnicama kulturnih ustanova provedeni su 26.05.2015., a anketa je provedena 01.06.2015. Kao i u mnogim drugim istraživanjima i tijekom ovog istraživanja dogodili su se određeni problemi. S obzirom na mjesnu udaljenost, nije bilo moguće provesti izravan usmeni intervju s djelatnicama kulturnih ustanova i samim time se nisu mogla postaviti dodatna potpitanja kako bi se dobili opširniji odgovori koji bi mogli pojasniti neka mišljenja ili zapažanja. Problem je bio i što su djelatnice Muzeja i Kazališta dale vrlo šture odgovore. Razlog za to može biti upravo komunikacija vođena e-mailom, a ne uživo.

Nadalje, za provođenje ankete među učenicima, planirani namjerni uzorak bio je svih 91 učenik sedmih razreda navedene osnovne škole, međutim, kako je već bio kraj školske godine, veliki broj djece nije prisustvovao taj dan na nastavi i iz tog razloga je prikupljeno 73 odgovora na anketu, od čega je 68 bilo valjanih za daljnu analizu.

5.4. Rezultati istraživanja

U daljnjem radu prikazani su rezultati istraživanja provedeni kvalitativnim i kvantitativnim metodama.

5.4.1. Rezultati analize dokumentacije

Iz analize navedene dokumentacije može se zaključiti da Osnovna Škola Stjepana Ivičevića Makarske tijekom svake školske godine surađuje s kulturnim ustanovama i time ispunjava svoju kulturno-javnu djelatnost (vidi Tablicu 1.)

Tablica 1. Analiza dokumentacije

	Godišnji plan rada školske knjižnice	Školski kurikulum	Godišnje izvješće školske knjižnice (2013/2014)
1. Učestalost suradnje škole s kulturnim ustanovama	106 sati godišnje se planira	Tijekom školske godine	Tijekom školske godine
2. Vrsta kulturnih ustanova s kojima škola surađuje		Gradsko kazalište mladih Split Prirodoslovni muzej Split	Gradsko kazalište mladih Split Prirodoslovni muzej Split
3. Aktivnosti u kojima sudjeluju učenici		Upoznavanje kazališne umjetnosti, stjecanje osnovnih znanja o nastanku kazališne predstave, sudjelovanje u organiziranim radionicama u muzeju	
4. Suradnja kao dio nastave nekog predmeta u kojoj sudjeluje knjižničar ili izvannastavna		Izvannastavna aktivnost školskog knjižničara	

aktivnosti školskog knjižničara.			
4. Sadržaji i aktivnosti koji se odnose na suradnju školske knjižnice i kulturnih ustanova u zajednici.		Cilj je obogatiti i proširiti spoznaje učenika o kazališnoj umjetnosti i muzejskoj djelatnosti u zajedničkoj komunikaciji s učenicima i time poticati razvijanje kritičkog stava kod učenika	
5. Kulturni sadržaji koji se odnose na učenike sedmih razreda OŠ Stjepana Ivičevića.		Kazališne predstave i posjet Prirodoslovnom muzeju te sudjelovanje u radionicama koje su za njih djelatnici ustanova pripremili	

Svake godine škola organizira posjet Gradskom kazalištu mladih i Prirodoslovnom muzeju u Splitu i s tim kulturnim ustanovama škola najčešće surađuje te upravo ti posjeti navedenim ustanovama spadaju u izvannastavnu aktivnost školskog knjižničara. Cilj je obogatiti i proširiti znanje učenika o kazališnoj umjetnosti i muzejskoj djelatnosti kroz različite aktivnosti, kroz kazališne predstave i sudjelovanjem u organiziranim radionicama u muzeju te na taj način poticati i razvijati kritički stav kod učenika.

5.4.2. Rezultati intervjua sa školskom knjižničarkom

Na početku razgovora sa školskom knjižničarkom htjelo se dobiti u uvid razlog zbog kojeg suradnja s kulturnim ustanovama u okviru kulturno-javne djelatnosti školske knjižnice, a i same škole odvija najčešće sa splitskim kulturnim ustanovama, a ne s kulturnim ustanovama unutar grada Makarske. Prema riječima knjižničarke, glavni problem je u tome što su kulturne ustanove u Makarskoj vrlo nezainteresirane za suradnju sa školom i knjižnicom i od njih ne dobivaju pozitivne povratne informacije o kulturnoj ponudi za osnovnoškolce. Moglo bi se reći da to ima negativan utjecaj na djecu koja žive na području Makarske i Makarske rivijere koja bi trebala upoznati povijest i kulturu svoga zavičaja. Kako bi se kod učenika potakla zainteresiranost za kulturu, umjetnost, povijest i sl., tijekom svake školske godine, školska knjižničarka organizira odlazak učenika u Gradsko kazalište mladih Split i Prirodoslovni muzej Split. Odlazak u navedene kulturne ustanove je dio jednodnevnog izleta u Split, tako da je u jednom danu organizirano gledanje kazališne predstave i obilazak muzeja. Prema riječima knjižničarke, ove školske godine nije organiziran odlazak u Split jer je Ministarstvo uskratilo financije koje potiču realizaciju kulturno-javne djelatnosti. No, kako suradnja između škole i kazališta ipak ne bi izostala, u međusobnom dogovoru je škola ugostila Gradsko kazalište mladih i u prostoru školske dvorane su organizirali kazališnu predstavu za sve uzraste. U pripremi za suradnju s kulturnim ustanovama školska knjižničarka se prvo informira o kazališnom programu za tekuću godinu i o kulturnim ponudama muzeja kako bi informirala svoje kolege, nastavnike i profesore te u skladu s nastavnim planom i programom škole i planom i programom kulturnih ustanova organizirala posjet. Knjižničarka smatra kako su suradnja s kulturnim ustanovama i organizirani posjeti istima jako važni za učenike, jer se na taj način djeci pokušava približiti muzejska i kazališna umjetnost i time obogatiti i proširiti njihove spoznaje o kazališnoj umjetnosti i muzejskoj djelatnosti. Upravo je to ono što knjižničarka vidi kao dobrobit za učenike. Izloženost kulturnim sadržajima, sudjelovanje u organiziranim radionicama i priča koju stvara jedna kazališna predstava, potiču razvijanje kritičkog stava kod učenika, šire njegovu opću kulturu i zainteresiranost za kulturnim sadržajima. Kako bi se dobile povratne informacije od učenika nakon organiziranog posjeta, učenici najčešće pišu školske sastave na navedenu temu i na taj način povratnu informaciju dobiju i nastavnici i knjižničarka. Nadalje, knjižničarka navodi kako i kroz razgovor s učenicima kada dolaze u knjižnicu vrlo rado razmijenjuju mišljenja i dojmove o odlasku u kazalište i muzeje, koje nerijetko pozitivno ocjenjuju što predstavlja kompetentnu pozitivnu povratnu informaciju o organiziranom posjetu kulturnim ustanovama. Kao zaključni dio razgovora, knjižničarka navodi kako vidi veliki problem u gradu Makarskoj vezano uz nedostatak kulturnih ustanova, jer Makarska ne posjeduje ni kino ni kazalište tako da djeca,

kao što je već navedeno, nemaju priliku upoznati se s takvom vrstom umjetnosti. Ono što Makarska nudi, nekoliko muzeja, za tako mali zavičaj i zajednicu može biti od koristi i mogu u najboljem svijetlu prikazati kulturu zavičaja u kojem žive. Međutim, problem s tim ustanovama je u tome, kao što je već i navedeno, što su one vrlo „pasivne“ te se od njih ne može očekivati želja i potreba za suradnjom s odgojno-obrazovnim ustanovama.

5.4.3. Rezultati intervjua s muzejskom djelatnicom

Suradnja između školske knjižničarke i djelatnice muzeja svakako je dio godišnjeg plana muzeja. Dopise sa svojom ponudom, tj. s opisima radionica koje održava i cijenom ulaznica, muzejska djelatnica šalje elektroničkom poštom navedenoj školi, a detaljnije se dogovara telefonski s knjižničarkom. Muzejska pedagoginja smatra kako su djeca koja posjećuju Prirodoslovni muzej zadovoljna radionicama koje su pripremljene za njih, koje su istovremeno raznolike, prilagođene uzrastu djece i zanimljive, a povratne informacije dobiju odmah nakon posjete ili ih vide na web stranicama škole. Što se tiče dobrobiti koje muzej vidi za sebe, a koje za učenike, djelatnica je navela kako oni svoje radionice prilagođavaju školskom planu i programu tako da djeca kroz radionice praktično upoznaju ono što su učili u školi, a samim time na zanimljiv način prošire svoje znanje. Najveća dobrobit za muzej, prema riječima djelatnice je posjećenost muzeja. Muzejska pedagogica također smatra kako su neki mogući problemi u suradnji neovisni o njima te su oni uglavnom vezani uz prijevoz do muzeja, slobodno vrijeme učitelja, ali i uz volju učitelja koji trebaju povesti učenike u posjet muzeju.

5.4.4. Rezultati intervjua s kazališnom djelatnicom

Suradnja između školske knjižničarke i kazališne djelatnice koja je zadužena za marketing i odnose s javnošću, dio je godišnjeg plana kazališta tako da na početku svake kazališne sezone, djelatnica šalje školi planirani program sezone, a knjižničarka uredno prati događanja u Kazalištu mladih, animira učitelje te dogovara termin dolaska učenika u kazalište. Što se tiče zainteresiranosti učenika o kazališnim predstavama i njihovih povratnih informacija, djelatnica navodi kako zainteresiranost učenika najviše ovisi o suglasnosti roditelja te se točnija informacija o zainteresiranosti može dobiti unutar škola. Škola Stjepana Ivičevića o zainteresiranosti svojih učenika o kazališnim predstavama šalje kazalištu kratki osvrt u pisanom obliku. Na ono najvažnije pitanje, o dobrobitima koje kulturna ustanova vidi

za sebe, a koje za učenike, djelatnica daje odgovor da je suradnja sa školskom knjižnicom jako važna u edukaciji opće kulture i da je isto tako i za kazalište važno upravo to što je kazalište dio opće kulture, ali i odgojni segment života mladih ljudi. Djelatnica kazališta također smatra kako je suradnja sa navedenom školom jako dobra i hvale vrijedna te da je unaprijeđenje suradnje uvijek moguće, odnosno da im je vrlo važno da program kazališnih predstava uđe u školski kurikulum.

5.4.5. Rezultati ankete

Svi ispitanici koji su anketirani su učenici sedmih razreda Osnovne Škole Stjepana Ivičevića u Makarskoj. Anketa je sadržavala 12 tvrdnji, kojima su ispitani stavovi prema posjećivanju kulturnih ustanova. Učenici su izrazili stupanj slaganja s tvrdnjama na skali od jedan (ako se s tvrdnjom nimalo ne slažu) do pet (ako se u potpunosti slažu). Podjela prema spolu prikazana je u tablici 2.

Tablica 2. Spol

	Broj	Postotak
M	39	57,4
Ž	29	42,6

Raspodjela uzorka prema spolu izgleda tako da je 57,4% muških osoba, a 42,6% ženskih. Uzorak je približno podjednako raspodjeljen prema spolu.

Tablica 3. Deskriptivna statistika ispitanika na anketi provedenoj među učenicima sedmih razreda

	M	SD
8. U slobodno vrijeme ne volim ići na predstave ili u muzej u Makarskoj, ni sam/sama ni s roditeljima, jer imam druge ideje kako zanimljivo provesti slobodno vrijeme.	3,93	1,43
11. Najvažnije mi je da se ide na izlet u Split, a predstave i muzeji me baš ne zanimaju.	3,71	1,39
2. Mislim da većina učenika voli kada se iz škole ide u organizirani odlazak u kazalište i muzej, zato što onda nemamo nastavu.	3,53	1,51

10. Mislim da školska knjižničarka treba češće organizirati posjete muzeju i kazališu, jer su odlasci u te ustanove uvijek zanimljivi.	3,04	1,38
6. Sve što sam naučio/naučila o kulturnim ustanovama (kazalištima, muzejima i sl.) naučio/naučila sam zahvaljujući školskim organiziranim posjetima.	3,03	1,18
9. Dobro je ići u kazalište sa školom jer uvijek gledamo zanimljive predstave.	3,00	1,29
7. Dobro je ići u muzej sa školom jer nam voditelji u muzeju uvijek pripreme zanimljive radionice.	2,81	1,32
3. Interes za muzejske izložbe i kazališne predstave trebali su mi usaditi roditelji. Škola tu nema veliku ulogu.	2,50	1,10
4. Nakon organiziranog posjeta Gradskom kazalištu mladih u Splitu, poželio/poželjela sam ponovno posjetiti kazalište, ali sa svojim roditeljima i prijateljima.	2,50	1,43
5. Nakon organiziranog posjeta Prirodoslovnom muzeju u Splitu, poželio/poželjela sam posjetiti i Muzej Grada u Makarskoj i neke druge muzeje.	2,09	1,30
12. Volim kada nakon posjete muzeju i kazalištu na nastavi pišemo sastave o tom posjetu.	1,69	1,25

Legenda: M-aritmetička sredina ; St.dev.-standardna devijacija

U Tablici 3 prikazana je deskriptivna statistika stavova učenika prema posjećivanju kulturnih ustanova. Iz tablice je vidljivo kako se učenici najviše slažu s tvrdnjom da u slobodno vrijeme ne vole ići u muzeje ili na predstave ($M=3,93$). Isto tako, slažu se s tvrdnjom da im je važno ići na izlet u Split, ali ih izložbe i predstave ne interesiraju ($M=3,71$). Nadalje, iz tablice je vidljivo kako se učenici najmanje slažu s tvrdnjom da vole pisati sastavke koji se odnose na posjete kulturnim ustanovama ($M=1,69$). Najmanji konsenzus postoji u odgovorima na pitanje br. 2. Varijabilitet je velik jer je učenicima teško procijeniti je li većina ostalih učenika voli ići u organizirani odlazak u kazalište i muzej iz razloga što onda nema nastave. Sljedeća tvrdnja na koju su učenici raznoliko odgovarali je tvrdnja br. 4: „Nakon organiziranog posjeta Gradskom kazalištu mladih u Splitu, poželio/poželjela sam ponovno posjetiti kazalište, ali sa svojim roditeljima i prijateljima“. Prosječan odgovor 2,5 znači da većina učenika nije poželjela ponovo posjetiti kazalište s roditeljima i prijateljima nakon što su ga već posjetili sa školom. Međutim, relativno visok varijabilitet istovremeno pokazuje da je relativno velik broj učenika odgovorio različito u odnosu na prosječan odgovor. Konkretno, 26% ispitanika je zaokružilo odgovore 4 ili 5 što znači da bi vrlo rado ponovo posjetili kazalište. Pored standardne devijacije kao glavnog pokazatelja varijabiliteta rezultata, parametar „Kurtosis“ pruža korisnu informaciju o spljoštenosti distribucije rezultata. Najviše

razinu spljoštenosti distribucije rezultata imaju odgovori na tvrdnje br. 7, 10 i 4. Tvrdnja 7. se odnosi na stav da je dobro ići sa školom u kazalište, a tvrdnja 10 na stav da se trebaju češće organizirati takve posjete. Dakle, učenici se razlikuju u tim stavovima, tj. neki vole, a neki ne vole ići u muzeje i kazališta.

Istraživačko pitanje 4.1.: Potiču li učenike posjete i organizirani programi kulturnih ustanova na korištenje istih u slobodnom vremenu?

Odgovor na istraživačko pitanje koje se odnosi na utjecaj školskih posjeta kulturnim ustanovama na interes za posjet i u slobodno vrijeme, može se razaznati pregledom distribucije odgovora na dva pitanja iz upitnika:

Tablica 4. Frekvencijska analiza varijable „Nakon organiziranog posjeta Gradskom kazalištu mladih u Splitu, poželio/poželjela sam ponovno posjetiti kazalište, ali sa svojim roditeljima i prijateljima.“

Odgovor	Frekvencija odgovora	Postotak	Kumulativni %
1	24	35	35
2	13	19	54
3	13	19	74
4	9	13	87
5	9	13	100

Iz Tablice 4 se može vidjeti da je 54% ispitanika zaokružilo odgovor 1 ili 2, što znači da neće ponovno posjetiti kazalište nakon što su već organizirano sa školom posjetili navedenu kulturnu ustanovu. Može se, dakle, zaključiti da na njih školski posjet nije imao pozitivan utjecaj, iako su možda već i prije posjeta navedenoj ustanovi imali negativan stav kojeg posjet sa školom nije uspio promijeniti. Na 19% učenika posjet navedenoj kulturnoj ustanovi vjerojatno nije imao utjecaja, dali su neutralan odgovor, što znači da su indiferentni. Na 26% učenika posjet je vjerojatno imao pozitivan učinak, iako su to možda učenici koji i inače imaju pozitivan stav i interes prema kazalištu.

Tablica 5. Frekvencijska analiza varijable „Nakon organiziranog posjeta Prirodoslovnom muzeju u Splitu, poželio/poželjela sam posjetiti i Muzej Grada u Makarskoj i neke druge muzeje.“

Odgovor	Frekvencija odgovora	Postotak	Kumulativni %
1	31	46	46
2	17	25	71
3	9	13	84
4	5	7	91
5	6	9	100

Na osnovu odgovora ispitanika na tvrdnju „Nakon organiziranog posjeta Prirodoslovnom muzeju u Splitu, poželio/poželjela sam posjetiti i Muzej Grada u Makarskoj i neke druge muzeje.“, može se zaključiti da je još veći postotak ispitanika na koje školski posjet navedenoj kulturnoj ustanovi nije pozitivno utjecao, ali radi se o posjetu muzejima koji su ipak različite vrste kulturne ustanove od kazališta. Na svega 16% ispitanika je posjet sa školom pozitivno utjecao ili su od ranije imali pozitivan stav prema muzejima.

Tablica 6. Korelacije između stavova prema posjećivanju kulturnih ustanova sa školom i stavova prema posjećivanju tih ustanova u slobodno vrijeme

	6. Sve sam naučio/la zahvaljujući školskim posjetima	7. Dobro je ići u muzej sa školom	9. Dobro je ići u kazalište	10. Trebaju se češće organizirati posjete	F1 Škola (6,7,9,10)
4. Ponovno posjetiti kazalište u slobodno vrijeme	0,06	0,31	0,46	0,44	0,43
5. Posjetiti neke druge muzeje	0,19	0,42	0,31	0,47	0,46
8. U slobodno vrijeme ne volim ići u muzej ili na predstave	0,03	0,12	0,08	-0,01	0,07
11. Najvažnije mi je da se ide na izlet	0,10	-0,22	-0,17	-0,11	-0,14

u Split					
F2 Slobodno vrijeme (4,5,8,11)	0,04	0,29	0,31	0,37	0,34

* Faktorske analize kojima su formirani faktori F1 i F2 nalaze se u prilogima

Korelacija između stava prema posjećivanju kulturnih ustanova sa školom (F1 Škola) i stava prema posjećivanju kulturnih ustanova u slobodno vrijeme (F2 Slobodno vrijeme) statistički je značajna ($p < 0,05$) i iznosi $r = 0,34$. Dakle, učenici koji više vole posjećivati kulturne ustanove sa školom ujedno više vole posjećivati te ustanove i u slobodno vrijeme. Također vrijedi obrnuto, učenici koji ne vole posjećivati kulturne ustanove u slobodno vrijeme obično ne vole takve posjete ni sa školom. Korelaciji između dva faktora (F1 Škola i F2 Slobodno vrijeme) najviše su doprinijeli odgovori na tvrdnje 4 i 5 koje sadržajno izravno opisuju utjecaj školskih posjeta na interes za posjećivanjem kazališta i muzeja. Učenici koji imaju pozitivniji stav prema školskim odlascima u kazališta i muzeje (tvrdnje 7, 9 i 10, tj. faktor 1) ujedno su u većem stupnju poželjeli ponovno posjetiti te kulturne ustanove u svoje slobodno vrijeme (tvrdnje 4 i 5).

Istraživačko pitanje 4.2.: Iskazuju li učenici interes za kulturne sadržaje u ustanovama u zajednici neovisno o poticajima škole?

Tablica 7. Odlazak na predstave ili u muzej u slobodno vrijeme

Odgovor	Frekvencija odgovora	Postotak	Kumulativni %
1	8	12	12
2	5	7	19
3	8	12	31
4	10	15	46
5	37	54	100

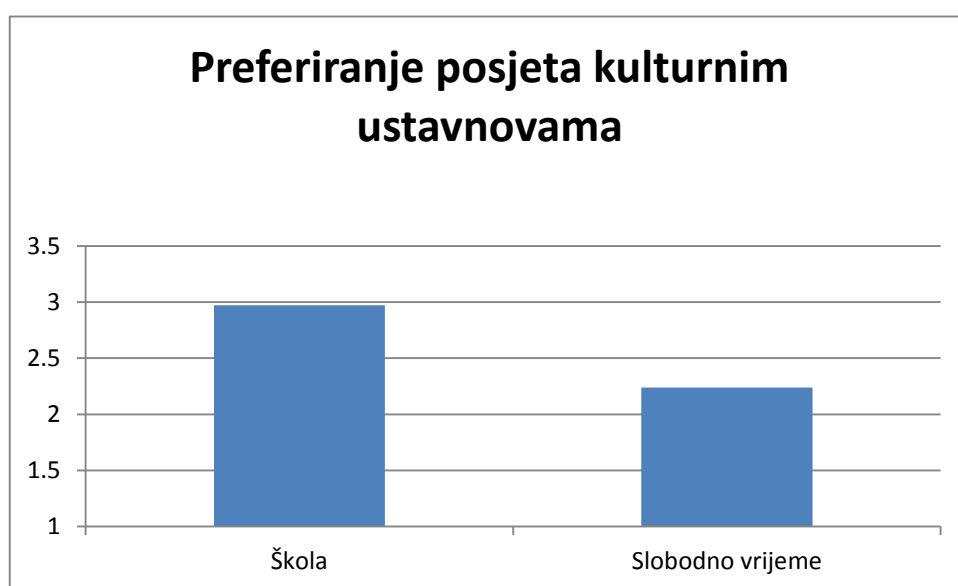
U svoje slobodno vrijeme većina učenika ne iskazuje interes za kulturne sadržaje u ustanovama u zajednici (69% odgovora 4 i 5). Svega 19% učenika se ne slaže ili uglavnom ne slaže s tvrdnjom br. 8. „U slobodno vrijeme ne volim ići na predstave ili u muzej u Makarskoj, ni sam/sama ni s roditeljima, jer imam druge ideje kako zanimljivo provesti slobodno vrijeme.“

Istraživačko pitanje 4.3.: Preferiraju li učenici više odlaske u kulturne ustanove u organizaciji škole ili u slobodno vrijeme?

Tablica 8. Testiranje razlike između stava da je dobro posjećivati kulturne ustanove sa školom i stava da je dobro ići u te ustanove u slobodno vrijeme (t-test)

	M	SD	T	df	P
Škola	2,971	0,994			
Slobodno vrijeme	2,239	0,969	5,332	67	0,000

M – aritmetička sredina; SD – standardna devijacija

Slika1. Preferiranje posjeta kulturnim ustanovama

Prikazana razlika koja je potvrđena statistički značajnim t-testom pruža djelomičan odgovor na istraživačko pitanje 4.3., da učenici većinom nemaju interes za posjećivanje kulturnih ustanova u slobodno vrijeme, dok su ipak umjereno zainteresirani za te ustanove kad se radi o organiziranim posjetama iz škole. Precizniji uvid u razlike nam pružaju analize odgovora na pojedinim tvrdnjama koje su obuhvaćene s ta dva nadređena faktora i koje se izravno odnose na istraživačko pitanje.

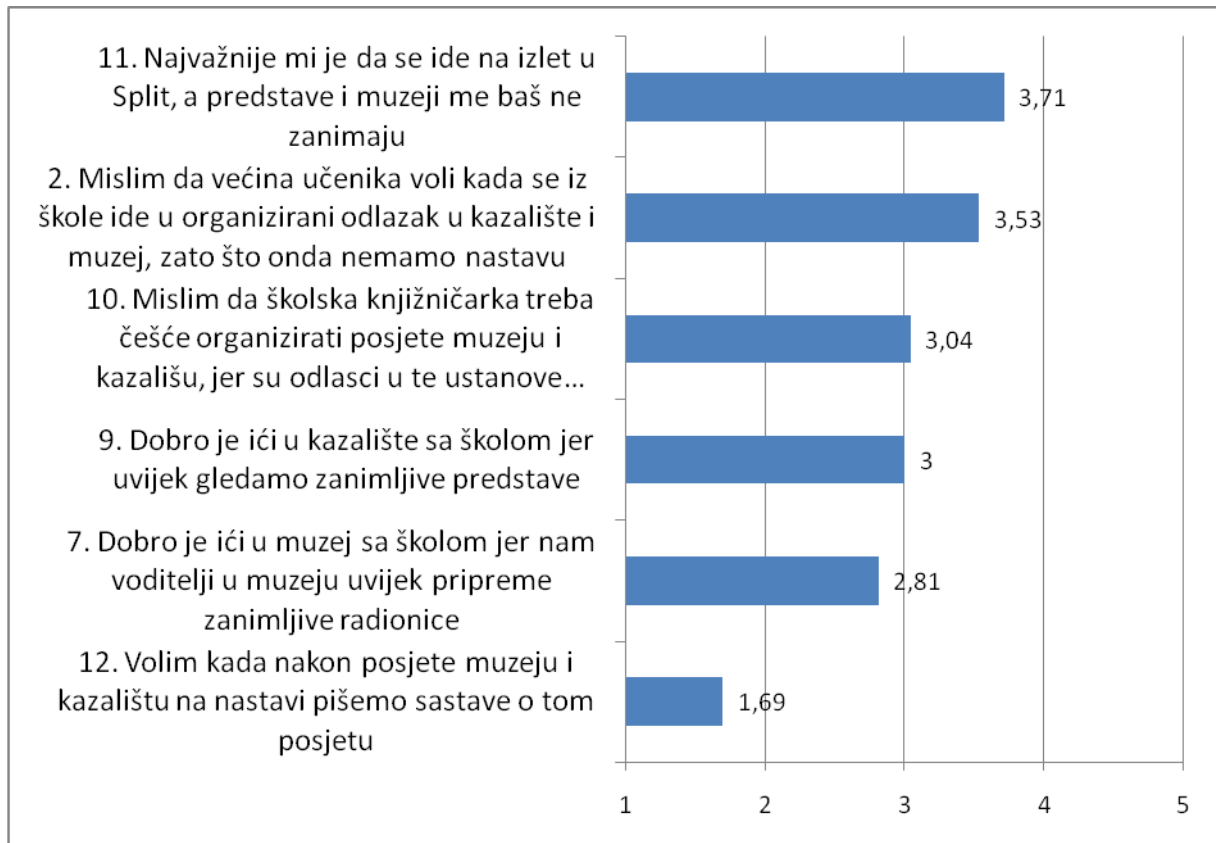
Tablica 9. Testiranje razlika između stava prema posjećivanju kulturnih ustanova u slobodno vrijeme i stavova prema posjećivanju tih ustanova sa školom.

t-testovi za zavisne uzorke		M	SD	T	Df	p
8. U slobodno vrijeme (ne) volim ići na predstave ili u muzej u Makarskoj, ni sam/sama ni s roditeljima, jer imam druge ideje kako zanimljivo provesti slobodno vrijeme *		2,07	1,43			
vs.	7. Dobro je ići u muzej sa školom jer nam voditelji u muzeju uvijek pripreme zanimljive radionice	2,81	1,32	-2,9	67	0,00
	9. Dobro je ići u kazalište sa školom jer uvijek gledamo zanimljive predstave	3,00	1,29	-3,8	67	0,00
	10. Mislim da školska knjižničarka treba češće organizirati posjete muzeju i kazališu, jer su odlasci u te ustanove uvijek zanimljivi	3,04	1,38	-4,1	67	0,00

* Negacijom odgovora na 8. pitanje ($1 = 6-x$) prikazan je prosjek za pozitivan stav prema kulturnim ustanovama, radi usporedivosti s tvrdnjama 7., 8. i 9. koje se također odnose na pozitivan stav.

Odgovori na tvrdnju 8 su statistički značajno različiti u odnosu na odgovore na tvrdnje 7., 9. i 10. Učenici uglavnom ne vole ići na predstave ili u muzej u slobodno vrijeme. Istovremeno, umjereno se slažu s tri tvrdnje koje se odnose na stav da je dobro ići u te ustanove sa školom.

Istraživačko pitanje 4. 4. Koji su razlozi odlaska u kulturne ustanove?

Slika 2. Razlozi zbog kojih učenici odlaze u kulturne ustanove

Razlog zašto su učenici više zainteresirani za posjećivanje kulturnih ustanova sa školom je evidentan iz relativno visokog stupnja slaganja s tvrdnjom da ih izložbe i predstave zapravo ne interesiraju nego im je najvažnije da se ide na izlet u Split ($M=3,71$). Zatim, sljedeća tvrdnja s kojom se učenici najviše slažu je mišljenje da većina učenika voli posjete muzejima i kazalištima zato što onda nemaju nastavu. Tri tvrdnje koje opisuju posjete kulturnim ustanovama kao vrlo zanimljive dobile su prosječan odgovor ili ocjenu oko 3, što je umjeren stupanj slaganja. Učenici ne vole pisati sastave i to zasigurno nije razlog zašto vole posjete muzeju i kazalištu ($M=1,69$).

5.5. Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je istražiti oblike suradnje između školskog knjižničara, muzejskih i kazališnih ustanova te kako se ta suradnja odražava na interese i navike učenika sedmih razreda Osnovne škole Stjepana Ivičevića Makarska u korištenju kulturnih sadržaja u zajednici. U tu svrhu sastavljena su istraživačka pitanja čiji su odgovori pomogli u utvrđivanju i interpretaciji svih rezultata koji su dobiveni raznim metodama.

Na pitanje *koji oblici suradnje školskog knjižničara s kulturnim ustanovama postoje u istraživačkom kontekstu*, dobiven je odgovor analizom dokumentacije školske knjižnice. Iz analize dokumentacije je vidljivo da školski knjižničar tijekom svake školske godine surađuje s kulturnim ustanovama i time ispunjava svoju kulturno-javno djelatnost. Škola najčešće organizira posjet Gradskom kazalištu mladih i Prirodoslovnog muzeju u Splitu, što spada u domenu izvanstavnosti školskog knjižničara. Svrha ovakvih posjeta, kao jednog vida suradnje, je i obogaćivanje i proširivanje znanja učenika o kazališnoj umjetnosti i muzejskoj djelatnosti kroz različite aktivnosti tijekom posjeta navedenim ustanovama. Dobiveni odgovor na istraživačko pitanje potvrđuje iznesenu tvrdnju u ranije navedenom teorijskom dijelu iz IFLA-inih smjernica za školske knjižnice, da knjižnica može organizirati različite aktivnosti, kulturnog i obrazovnog aspekta kako bi na taj način poduprila zainteresiranost i promicala čitalačke navike kod učenika. Nadalje, što se tiče istraživačkog pitanja *koje dobrobiti od suradnje s kulturnim ustanovama školski knjižničar vidi za učenike*, prema riječima knjižničarke *suradnja s kulturnim ustanovama i organizirani posjeti njima su jako važni za učenike, jer se na taj način djeci pokušava približiti muzejska i kazališna umjetnost, a samim time obogatiti i proširiti njihovo znanje i spoznaja o kazališnoj umjetnosti i muzejskoj djelatnosti*. Upravo izloženost kulturnim sadržajima, sudjelovanje u organiziranim radionicama i priča koju stvara jedna kazališna predstava, potiču razvijanje kritičkog stava kod učenika te šire njegovu opću kulturu i zainteresiranost za kulturne sadržaje što je iznimno važan rezultat suradnje školskog knjižničara s kulturnim ustanovama i njegovog djelovanja u okviru kulturno-javne djelatnosti. Dobiveni rezultat o dobrobitima od suradnje za učenike, slaže se s tvrdnjom autorica, Kovačević, Lasić-Lazić i Lovrinčević, o razvoju intelektualnih sposobnosti kod mladih pod utjecajem kulture. Isto tako, kulturne ustanove vide dobrobiti od navedene suradnje za učenike, ali i za sebe. Na pitanje *koje dobrobiti vide kulturne ustanove za sebe, a koje za učenike* djelatnica Gradskog kazališta mladih u Splitu kaže da je *suradnja sa školskom knjižnicom jako važna u edukaciji opće kulture te je za kazalište važno upravo to što je kazalište dio opće kulture, ali i odgojni segment života mladih ljudi*. Na isto to pitanje djelatnica Prirodoslovnog muzeja u Splitu navodi radionice koje muzej priprema kao dobrobit

za učenike jer djeca mogu vidjeti ono što su učila u školi, a isto tako i na zanimljiv način proširiti svoje znanje. Posjećenost muzeju djelatnica vidi kao najveću dobrobit za svoju ustanovu i ta se dobrobit slaže s bitnom činjenicom navedenoj u teoriji da dobrobiti i u budućnosti donose korist za tu ustanovu.

Nadalje, ono što je bilo jedno od najvažnijih pitanja ovog istraživanja odnosi se direktno na učenike sedmih razreda osnovne škole, a to je *utječe li i kako suradnja između školskog knjižničara i kulturnih ustanova na interese i navike učenika*. Da bi se dobio odgovor na navedeno pitanje, postavljeno je nekoliko potpitanja kako bi rezultati bili što precizniji. Odgovor na pitanje *potiču li učenike posjeti i za njih organizirani programi kulturnih ustanova na korištenje istih u slobodnom vremenu*, ukazuje na zaključak da na većinu učenika školski posjet muzeju i kazalištu nije imao pozitivan utjecaj. Što se tiče posjeta kazalištu, moguće je da su učenici već i prije posjeta kazalištu imali negativan stav prema toj ustanovi pa ga ni posjet sa školom nije uspio promijeniti, a za muzej bi se moglo pretpostaviti da im je to još manje privlačna ustanova. Međutim, ipak se 26% učenika slaže s tvrdnjom da su nakon školskog posjeta kazalištu poželjeli ponovno posjetiti kazalište u slobodno vrijeme. Također, 16% učenika je poželjelo posjetiti i neke druge muzeje u svom gradu Makarskoj nakon što su sa školom posjetili muzej u Splitu. Dodatno, korelacijske analize (Tablica 6) pokazuju da učenici koji imaju pozitivniji stav prema školskim odlascima u kazališta i muzeje ujedno u većem stupnju žele ponovno posjetiti te kulturne ustanove u svoje slobodno vrijeme. Nadalje, rezultat istraživanja je pokazao da samo 19% (Tablica 7) učenika voli ići na predstave ili u muzej u slobodno vrijeme, dok veliki postotak ispitanih učenika uopće ne iskazuje interes za kulturne sadržaje u slobodno vrijeme, odnosno kada nije u pitanju posjeta kulturnoj ustanovi u organizaciji škole, te smatraju da postoje bolji načini kako će zanimljivije provesti svoje slobodno vrijeme. Učenici više vole odlaske u kulturne ustanove u organizaciji škole i školskog knjižničara, nego li u slobodno vrijeme, te to ide i u prilog odgovoru na istraživačko pitanje *preferiraju li učenici više odlaske u kulturne ustanove u organizaciji škole ili u slobodno vrijeme*. Može se pretpostaviti da je razlog navedenog rezultata to što učenici vjerojatno imaju negativno mišljenje i stav o posjetima kulturnim ustanovama i prije nego se taj posjet dogodio, izazvan stereotipom među učenicima da su sadržaji koje kulturne ustanove nude nezanimljivi. Rezultat da učenici više vole odlaske u kulturne ustanove sa školom nego u slobodno vrijeme se može povezati sa spomenutim problemom nedostatka kulturnih ustanova i sadržaja u Makarskoj. Moglo bi se reći da nemaju osobniji dodir s kulturnim sadržajem i samim time stječu odbojnost prema nečemu što im je nepoznato te upravo zbog toga dolazi do nepostojanja tendencije otkrivanja novih kulturnih sadržaja poput kazališta ili muzeja. Kada bi se više uložilo u obogaćivanje kulturnog sadržaja

za mlade, moglo bi se pretpostaviti da bi se postotak promijenio u korist tvrdnje da učenici vole odlaske u kulturne ustanove u slobodno vrijeme. U slučaju ovog istraživanja, učenici više vole odlaske u kulturne ustanove sa školom iz jednostavnog razloga što im je to prilika za jednodnevni izlet u Split te isto tako jer je to jedan od razloga zašto taj dan neće prisustvovati nastavi, a ne zbog toga jer su zainteresirani za ono što će im organizirani posjet kulturnim ustanovama pružiti i pokazati. S obzirom na navedeni rezultat trebalo bi pokušati pronaći drugačiji način kako motivirati i zainteresirati učenike. To znači da se takav zadatak, što je navedeno u teorijskom dijelu, može ostvariti zajedničkim radom nastavnika i školske knjižničarke. On se može ostvariti, primjerice, obilježavanjem Noći muzeja tako da se od učeničkih radova napravi muzejska izložba u školi te obilježavanjem Noći kazališta tako da učenici koji pohađaju dramsku sekciju osmisle kazališnu predstavu koju bi odigrali za sve učenike, nastavnike i svoje roditelje.

Kao zaključak rasprave ovog istraživanja, može se reći da se školska knjižničarka, kao i djelatnice muzeja i kazališta, uvelike trudi približiti učenicima kulturu i kulturnu baštinu i na taj način pozitivno utjecati na njihove stavove i interese, što je zapravo i cilj suradnje između školskog knjižničara i kulturnih ustanova: učenici su u središtu te suradnje i od iste upravo oni imaju najveću korist i dobrobit. Međutim, iz ovog istraživanja se može vidjeti da većina učenika nije zainteresirana za kulturne ustanove u okviru školskih posjeta, a još manje za posjete u slobodno vrijeme. U ovom slučaju, posjet kulturnim ustanovama gledaju kao priliku za jednodnevni izlet izvan grada u kojemu žive, a takav se rezultat može, barem djelomično, pripisati činjenici da učenici potječu iz male sredine. Približno svaki peti učenik voli posjećivati kulturne ustanove i na njih je školski posjet imao veći pozitivan utjecaj nego na ostale učenike koji uglavnom ne vole muzeje i kazališta. Rezultate ovog istraživanja trebalo bi potvrditi ili opovrgnuti istraživanjima u drugim sredinama, sličnog kulturnog okruženja, ali i provjeriti u drugim kontekstima, primjerice u većim gradovima. Stoga, potrebno je provesti daljnja istraživanja u drugim sredinama kako bi se provjerili zaključci ovog istraživanja.

6. Zaključak

Školska knjižnica, nije samo mjesto koje se predstavlja kao „usputna stanica“, već prostor u kojem se nalazi sve što je potrebno školi kao ustanovi i svim njenim djelatnicima, zajedno s nastavnim materijalima. Školski knjižničar svojim kompetencijama (znanjem, vještinama i sposobnošću) pomaže učiteljima i učenicima pronaći relevantne informacije potrebne za njihov rad te uvelike pridonosi aktivnom radu kako nastavnog osoblja, tako i učenika. Može se reći da se rad i djelovanje školskog knjižničara kao važnog faktora unutar škole, tj. unutar odgoja i obrazovanja, najbolje očituje i prožima kroz odgojno-obrazovnu, kulturno-javnu i stručno-knjižničnu, ali se kulturna djelatnost i suradnja s kulturnim ustanovama posebno ogleda unutar odgojno-obrazovne i kulturno-javne djelatnosti.

Upravo su te tri odrednice rada školskog knjižničara koje se odnose na informiranje općenito i pružanje potrebnih usluga za suradnju s nastavnim, ali i nenastavnim osobljem unutar škole te sa svim kulturno-javnim ustanovama u zajednici. S obzirom na to da se uloga školskoga knjižničara danas sve više mijenja i razvija, moglo bi se reći da djelovanje u odgojno-obrazovnoj i kulturno-javnoj djelatnosti uvelike nadmašuje onaj stručno-knjižnični rad školskog knjižničara. To znači da je školski knjižničar apsolutno uključen u sastavljanje i provođenje školskoga kurikulumu te da gradi i razvija suradnju i partnerstvo s nastavnim osobljem. Djelovanje je školskoga knjižničara unutar odgojno-obrazovne i kulturno-javne djelatnosti povezano i obje djelatnosti se međusobno prožimaju jer zahtijevaju zajednički rad i nastavnika i knjižničara.

Kada se govori o suradnji između školskog knjižničara i kulturnih ustanova, takav vid suradnje je danas postao vrlo važan i sve se češće provodi u okviru kulturno-javne djelatnosti školske knjižnice. Radi se naime o suradnji s kulturnim ustanovama kao što su npr. muzeji, kazališta, knjižnice, što može biti i dijelom odgojno-obrazovne djelatnosti, kada se odnosi na produbljenje i proširenje nastavnih aktivnosti. S obzirom na to da se kulturna i javna djelatnost školske knjižnice, kao što je već prethodno navedeno, razvija i ostvaruje timskim radom, važno je da su sve strane spremne na suradnju.

Timski rad se jako dobro očituje i prožima kroz proces suradnje koja se može realizirati na dva načina, kao završeni projekt ili kao kontinuirani proces. Danas se različiti tipovi organizacija odlučuju na realizaciju projekta kao oblika suradnje kako bi timskim radom ispunili zadane ciljeve i zadatke te osigurali potrebne dobrobiti. Proces upravljanja projektom vrlo je kompleksan te je važno da svi uključeni trebaju imati jasno postavljene ciljeve, očekivanja i rezultate koje će suradnjom ostvariti. Rezultat i bit svake suradnje je u tome da svi koji su sudjelovali izvuku dobrobiti koje će i u budućnosti biti od koristi za njih.

Svaka ustanova u procesu suradnje stvara i proširuje mrežu odnosa sa srodnim ustanovama za što bi se moglo reći da je to najveća dobrobit od suradnje.

U okviru kulturno-javne djelatnosti školske knjižnice, vidljiva je bitna uloga školskog knjižničara kao organizatora suradnje s kulturnim ustanovama s ciljem upoznavanja učenika s kulturnom baštinom zajednice u kojoj žive jer se na taj način pospješuje djelovanje na njihove stavove i interese. Jedan od najbitnijih razloga za provođenje suradnje unutar kulturno-javne djelatnosti upravo su učenici koje se želi od najranije dobi upoznati s važnošću kulture i kulturne baštine za cjeloživotno učenje. Osim dobrobiti koje suradnja s kulturnim ustanovama donosi učenicima, koristi od te suradnje naravno imaju knjižničari, ali i nastavnici i kulturne ustanove.

Kada se govori o suradnji škole s kulturnim ustanovama, najčešće je to suradnja s kazalištima i muzejima u zajednici. Cilj je kroz različite kazališne predstave i muzejske izložbe upoznati učenike s umjetnošću, umjetničkim izražavanjem, kulturom i kulturnom baštinom. I jednima i drugima je cilj predstaviti kulturni sadržaj kojim će utjecati na stavove i navike kod mladih. Da bi se organizirala uspješna suradnja između odgojno-obrazovne ustanove i muzeja, od koje će svatko za sebe izvući određene dobrobiti, knjižničari i nastavnici moraju odlučiti što je od muzejske ponude najprikladnije predstaviti učenicima, a vezano je uz nastavni sadržaj i prati školski kurikulum. Problem je u tome što postoji jako malo literature koja govori o navedenoj temi. No, činjenica je da suradnja kao kontinuirani proces ili kao rad na vremenski ograničenom projektu donosi mnoge dobrobiti i prednosti svim stranama, ustanovama koje su u procesu suradnje te je danas s obzirom na zajedničke interese svih kulturnih ustanova suradnja jednostavno neizbježna. U ovom radu prikazani su rezultati istraživanja o tome kako muzejski sadržaji utječu na interese i stavove kod učenika.

Istraživanje je provedeno s ciljem istražiti oblike suradnje između školskog knjižničara, muzejskih i kazališnih ustanova te kako se suradnja odražava na interese i navike učenika sedmih razreda Osnovne škole Stjepana Ivičevića Makarska u korištenju kulturnih sadržaja u zajednici. Istraživanje je provedeno metodom studije slučaja. U okviru studije slučaja za prikupljanje podataka koristila se kvantitativna metoda ankete te kvalitativne metode analize dokumentacije, polustrukturiranog i strukturiranog intervjua. Istraživanjem je utvrđeno da knjižničarka planira i ostvaruje suradnju s kulturnim ustanovama tako da organizira posjete za učenike tim ustanovama. Knjižničarka smatra da je suradnja s kazalištima i muzejima važna za učenike, jer se na taj način djeci pokušava približiti muzejska i kazališna umjetnost, a samim time i obogatiti i proširiti njihovo znanje i spoznaju o kazališnoj i muzejskoj djelatnosti. Muzeji i kazališta imaju drugačiju percepciju jer vide u toj suradnju interes u proširivanju publike, a za učenike vide dobrobit u tome što kroz predstave i

radionice mogu proširiti svoje znanje. Međutim, interesi kulturnih ustanova ni školske knjižničarke se ne slaže s mišljenjem učenika. Rezultat ankete je pokazao je da većina učenika nije zainteresirana za kulturne ustanove u okviru školskih posjeta, a još manje za posjete u slobodno vrijeme. Posjet ustanovama gledaju kao jednodnevan izlet izvan grada u kojem žive. Tek svaki peti učenik voli posjećivati kulturne ustanove i na njih je školski posjet imao pozitivniji učinak nego na ostale učenike koji uglavnom ne vole kazališta i muzeje.

Rezultate ovog istraživanja trebalo bi potvrditi ili opovrgnuti istraživanjima u drugim sredinama, sličnog kulturnog okruženja, ali i provjeriti u drugim kontekstima, primjerice u većim gradovima. Stoga, potrebno je provesti daljna istraživanja u drugim sredinama kako bi se provjerili zaključci ovog istraživanja. Temeljem tih daljnih istraživanja i teorijskih spoznaja o mogućnosti suradnje školskog knjižničara i kulturnih ustanova, potrebno je razviti smjernice za obogaćivanje kulturno-javne djelatnosti školske knjižnice.

7. Literatura

1. Faletar-Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Suradnja: izazov za narodne knjižnice. // Vjesnik bibliotekara hrvatske 52, ¼(2009)
2. Gradsko kazalište mladih Split. URL: <http://www.gkm.hr/Povijest.html> (04.07.2015.)
3. Hay, Lyn; Foley, Colleen. School libraries building capacity for student learning in 21C. // Scan 28, 2(2009).
4. Heerekens, Gary R. Project Management. New York: McGraw Hill, 2002.
5. Identification and analysis of library and museum partnerships: executive summary. Washington, D.C.: IMLS, 1999.
6. Karajaković-Barić, Helena. Smjernice za rad školskog knjižničara u knjižnici osnovne škole u teoriji i praksi. // XXIV Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske: Smjernice za rad školskog knjižničara / urednik Miroslav Micanović. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2012.
7. Kazalište Mala scena. Vitomira Lončar: biografija. URL: <http://www.mala-scena.hr/home/biografije/v/vitomira-loncar.aspx> (05.02.2016.)
8. Koller-Trbović, Nivex; Žižak, Antonija. Kvalitativni pristup u društvenim znanostima. Zagreb: ERF, 2008.
9. Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. Školska knjižnica-korak dalje. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti : Altagama, 2004.
10. Kuhlthau, Carol Collier; Manóites, Leslie K; Caspari, Ann K. Guided Inquiry: Learning in the 21st Century. Westport, Connecticut; London: Libraries Unlimited, 2007.
11. Lasić-Lazić, Jadranka. Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2005.
12. Lončar, Vitomira. Kazalište u Hrvatskoj i mladi (1950.-2007.) // Kazalište, 33/34(2008)
13. Lončar, Vitomira. Publika u kazalištu za djecu. // Kazalište, 39/40(2010)
14. Maroević, Ivo. Škole i kulturna baština. // IX Proljetna škola školskih knjižničara: Umjetnost i školska knjižnica / Urednica Višnja Šeta. Cirkvenica: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1997.

15. Mejovšek, Milko. Metode znanstvenog istraživanja: u društvenim i humanističkim znanostima. Zagreb: Naklada Slap, 2008.
16. Montiel Overall, Patricia. Cultural competence: a conceptual framework for library and information science professionals. // *Library Quarterly* 79, 2(2009)
17. Mužić, Vladimir. Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja. Zagreb: Educa, 2004.
18. Nacionalni okvirni kurikulum: za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje. Zagreb: Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, 2011.
19. Nastavni plan i program za osnovnu školu / tekst uredili Dijana Vican, Ivan Milanović Litre. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.
20. Osnovna škola Stjepana Ivičevića Makarska. URL: <http://os-sivicevica-ma.skole.hr/skola> (04.07.2015.)
21. Pavičić, Jurica; Alfirević, Nikša; Aleksić, Ljiljanja. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb: Masmedia, 2006.
22. Pavlinović, Ana; Slaviček-Zovko, Gordana. Izvješće o radu knjižničarki za školsku 2013./2014. godinu.
23. Prirodoslovni muzej i zoološki vrt Split. URL: http://www.prirodoslovni.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=76&Itemid=269 (04.07.2015.)
24. Seatre, Tove Pemmer. IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za školske knjižnice. Zagreb: HKD, 2004.
25. Standard za školske knjižnice. URL: http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/novosti/Novi_Standard_za_skolske_knjiznice_2013_za_javnu_raspravu.pdf (03.02.2016)
26. Stričević, Ivanka. Školske knjižnice i partnerstvo u zajednici. // XX Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske: Suradnja u informacijskom društvu – s obzirom na potrebe školskog knjižničarstva / urednik Miroslav Mićanović. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008.
27. Šola, Tomislav. Eseji o muzejima i njihovoj teoriji: prema kibernetičkom muzeju. Zagreb: ICOM, 2003.
28. Špundak, Mario. Upravljanje projektima: definicije i metodologije. Zagreb: Vipnet.doo, [s.a.].
29. Tošić-Grlač, Sonja. Suradničko učenje u školskoj knjižnici. // *Zrno*, časopis za obitelj, vrtić i školu, 80- 81, 106-107(2008)

30. UNESCO-v Manifest za školske knjižnice. URL: <http://www.os-kalinovac.skole.hr/upload/os-kalinovac/multistatic/2/manifest.pdf> (03.02.2016.)
31. Vujić, Žarka. Izložba u školi ili (i) škola na izložbi. // IX Proletna škola školskih knjižničara: Umjetnost i školska knjižnica / urednica Višnja Šeta. Cirkvenica: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1997.

8. Abstract

Cooperation between school librarian and employees of cultural institutions in the community

Librarians of today and information sciences experts stand for raising the awareness of importance of culture and cultural participation for every member of society, because written and digital heirdom, as main resources of every library, are cornerstones of every nation's culture. School librarians in the framework of school library activities, beside educational and librarian activities, also do cultural and public activities, carried out through various actions with individuals, student and teacher groups and school community as a whole. Influencing the cultural awareness of students, a librarian, in cooperation with cultural institutions and teachers influences the development of attitudes, habits and cultural competences of students. Experiences of various libraries indicate that cultural awareness and related habits are best developed through cooperation of librarians and other factors which influence the life of local community. School libraries achieve cooperation within the institution they act, but also with other educational and similar institutions. Cooperation is advisable since it adds to and expands resources and in that way makes a web of reciprocating support. This paper, on the example of cooperation of Elementary school Stjepan Ivčević, Makarska and Theatre of Young and Natural History Museum Split, gives the results of a research carried out with the goal of determining modality of the cooperation and its perception from librarian's and Museum and Theatre employees, but also students. Research shows that the cooperation is existent, indicators of its intensity and modalities as well as data that is a basis to conclude the benefits of aforementioned cooperation to students, library and cultural institutions. Specified can serve as improvement of the library vocation and cultural institutions.

Keywords: School library, library, cultural and public activity, students, cooperation

9. Popis tablica i slika

Tablica 1. *Analiza dokumentacije* [str. 27-28]

Tablica 2. *Spol* [str. 31]

Tablica 3. *Deskriptivna statistika ispitanika na anketi provedenoj među učenicima sedmih razreda* [str. 31-32]

Tablica 4. *Frekvencijska analiza varijable „Nakon organiziranog posjeta Gradskom kazalištu mladih u Splitu, poželio/poželjela sam ponovno posjetiti kazalište, ali sa svojim roditeljima i prijateljima.“* [str. 33]

Tablica 5. *Frekvencijska analiza varijable „Nakon organiziranog posjeta Prirodoslovnom muzeju u Splitu, poželio/poželjela sam posjetiti i Muzej Grada u Makarskoj i neke druge muzeje.“* [str. 34]

Tablica 6. *Korelacije između stavova prema posjećivanju kulturnih ustanova sa školom i stavova prema posjećivanju tih ustanova u slobodno vrijeme* [str.34-35]

Tablica 7. *Odlazak na predstave ili muzej u slobodno vrijeme* [str. 35]

Tablica 8. *Testiranje razlike između stava da je dobro posjećivati kulturne ustanove sa školom i stava da je dobro ići u te ustanove u slobodno vrijeme (t-test)* [str. 36]

Tablica 9. *Testiranje razlika između stava prema posjećivanju kulturnih ustanova u slobodno vrijeme i stavova prema posjećivanju tih ustanova sa školom.* [str. 37]

Popis slika

Slika 1. *Preferiranje posjeta kulturnim ustanovama* [str. 36]

Slika 2. *Razlozi zbog kojih učenici odlaze u kulturne ustanove* [str. 38]

10. Prilozi

Prilog br.1

Protokol za intervju sa školskom knjižničarkom

1. Što radite u pripremi za suradnju s kulturnim ustanovama, posebno s Prirodoslovnim muzejom grada Splita i Kazalištom mladih grada Splita? Na koji način ostvarujete suradnju?
2. Zašto imate potrebu za suradnjom s muzejom i kazalištem? Kako Vi percipirate, odnosno doživljavate takav način suradnje?
3. Koji su po Vama najbolji oblici suradnje s kulturnim ustanovama, posebno s muzejom i kazalištem u Splitu?
4. Koje dobrobiti od suradnje s navedenim kulturnim ustanovama vidite za učenike?
5. Dobijate li povratne informacije od učenika nakon organiziranog posjeta navedenim kulturnim ustanovama? Na koji način? Obračaju li se oni Vama s dojmovima ili ih Vi upitate za mišljenje?
6. Vidite li problem u gradu Makarska vezano uz nedostatak kulturnih ustanova, npr. kazališta?

Transkript intervjua s knjižničarkom

1. Što radite u pripremi za suradnju s kulturnim ustanovama, posebno s Prirodoslovnim muzejom grada Splita i Kazalištom mladih grada Splita? Na koji način ostvarujete suradnju? Na početku svake školske godine provjerim službene web stranice ustanova s kojima surađujemo i pregledam njihov godišnji program izložbi i predstava te nakon toga u dogovoru prvo s nastavnicima, razrednicima i učiteljima pokušam dogovoriti okvirno datume kada bismo mogli organizirati odlazak u Split, s obzirom da to ipak zahtjeva izostatak s nastave. Nakon toga, telefonski dogovaram sa djelatnicama ustanova mogući datum posjete, koji odgovara i nama i njima.
2. Zašto imate potrebu za suradnjom s muzejom i kazalištem? Kako Vi percipirate, odnosno doživljavate takav način suradnje? Prema svom radnom iskustvu mogu reći da su učenici jako malo izloženi i upoznati s kulturnim sadržajima općenito, a osobito s kulturnim sadržajima u svojoj zajednici. Suradnjom s muzejima i kazalištima, ja kao i knjižničar zajedno s nastavnicima u školi, želimo približiti kulturu učenicima i stvoriti kvalitetan način služenja informacijama, načinu razmišljanja, utjecati na njihove stavove i interese, ponuditi im što više, znači da što više pogledaju, pročitaju i poslušaju, kako bi vidjeli što njih zanima, a isto tako i na proširenje opće kulture.
3. Koji su po Vama najbolji oblici suradnje s kulturnim ustanovama, posebno s muzejom i kazalištem u Splitu? Ja bih rekla da su to ponajviše radionice, jer kroz zanimljivu izradu predmeta i zanimljivu priču se produbljuje kritičko mišljenje učenika, što je glavni cilj suradnje s kulturnim ustanovama. S obzirom da ove godine nismo imali financije i mogućnost odlaska u Split, sa kazalištem smo dogovorili gostovanje predstave u našoj školi, što se isto pokazalo kao još jedan dobar oblik suradnje.
4. Koje dobrobiti od suradnje s navedenim kulturnim ustanovama vidite za učenike? Suradnja s kulturnim ustanovama i organizirani posjeti njima jako je važno za učenike, jer se na taj način djeci pokušavamo približiti muzejsku i kazališnu umjetnost i time obogatiti i proširiti njihovo znanje i spoznaju o kazališnoj umjetnosti i muzejskoj djelatnosti. Izloženost kulturnim sadržajima, sudjelovanje u organiziranim radionicama i priča koju stvara jedna kazališna predstava, potiču razvijanje kritičkog stava kod učenika, šire njegovu opću kulturu i zainteresiranost za kulturnim sadržajima.
5. Dobijate li povratne informacije od učenika nakon organiziranog posjeta navedenim kulturnim ustanovama? Na koji način? Obračaju li se oni Vama s dojmovima ili ih Vi upitate za mišljenje? Nerijetko učenici kojima se svide radionice u muzejima i kazališne predstave, dolaze u knjižnicu sa svojim dojmovima i stavovima. Kako bi se generalno dobile povratne informacije od učenika nakon organiziranog posjeta, učenici najčešće pišu školske sastave na navedenu temu i na taj način svi dobijemo povratnu informaciju i nastavnici i knjižnica.
6. Vidite li problem u gradu Makarska vezano uz nedostatak kulturnih ustanova, npr. kazališta? Apsolutno! Glavni problem je u tome što su kulturne ustanove u Makarskoj vrlo nezainteresirane za suradnju sa školom i knjižnicom i od njih ne dobivamo pozitivne povratne informacije o kulturnoj ponudi za osnovnoškolce. Takav način komunikacije i odnosa ima negativan utjecaj na djecu koja žive na području Makarske i Makarske rivijere koja bi trebala upoznati povijest i kulturu svoga zavičaja. Ove školske godine nam je Ministarstvo „uskratilo“ financije pa nismo mogli organizirati jednodnevni izlet u Split, posjetiti kazalište i muzej.

Protokol za intervju s muzejskom djelatnicom

1. Što radite u pripremi za suradnju i koji su oblici suradnje sa školskom knjižničarkom Anom Pavlinović iz Osnovne škole Stjepana Ivičevića u Makarskoj?
2. Je li suradnja sa školskom knjižničarkom dio godišnjeg plana muzeja?
3. Razlikuje li se suradnja s makarskom školom po nečemu od splitskih škola i školskih knjižničara? Ako da, po čemu se razlikuje?
4. Kakva su Vaša iskustva vezana uz zainteresiranost učenika o muzeju i o radionicama koje se održavaju tijekom posjeta? Dobijate li povratne informacije od učenika i kojim putem?
5. Koje dobrobiti od suradnje sa školskom knjižničarkom vidite za učenike, a koje za muzejsku ustanovu?
6. Postoje li možda nekakvi problemi pri suradnji sa školskom knjižnicom? Ako da, koji su to problemi?
7. Mislite li da se nešto treba i što se treba unaprijediti i poboljšati u suradnji?

Prilog br. 4.

Transkript intervjua s muzejskom djelatnicom

Nama je u planu suradnja sa svim osnovnim i srednjim školama te vrtićima u Splitu i okolici. Dopise sa našom ponudom tj. sa opisima radionica koje održavamo i cijenom ulaznica pošaljemo mailom na sve navedene ustanove. Detaljnije se dogovorimo telefonom. Uglavnom zovu tete iz vrtića, nastavnici i profesori, a vrlo rijetko knjižničari. Šta se tiče makarske škole, kao i svih škola koje su udaljenije od Splita, razlika je u tome što najčešće dolazi veća grupa djece koja posjet našem muzeju uvrsti u sklopu cjelodnevnog izleta u Split. Djeca koja posjete naš muzej su zadovoljna našim radionicama koje su raznolike, prilagođene uzrastu djece i, nadamo se, zanimljive. Za dojmove ih pitamo odmah nakon posjete, ili vidimo na njihovim web stranicama. Dobrobiti? Mi smo naše radionice prilagodili školskom planu i programu tako da djeca vide ono što su učili u školi, a i na zanimljiv način prošire znanje. A našem muzeju je, naravno, veća posjećenost. Problemi su neovisni o nama. To su uglavnom u vezi prijevoza do nas, slobodnog vremena učitelja i profesora, a i volje samih profesora.

Protokol za intervju s kazališnom djelatnicom

1. Što radite u pripremi za suradnju i koji su oblici suradnje sa školskom knjižničarkom Anom Pavlinović iz Osnovne škole Stjepana Ivičevića u Makarskoj?
2. Je li suradnja sa školskom knjižničarkom dio godišnjeg plana kazališta?
3. Razlikuje li se suradnja s makarskom školom po nečemu od splitskih škola i školskih knjižničara? Ako da, po čemu se razlikuje?
4. Kakva su Vaša iskustva vezana uz zainteresiranost učenika o kazališnim predstavama? Dobijate li povratne informacije od učenika i kojim putem?
5. Koje dobrobiti od suradnje sa školskom knjižnicom vidite za učenike, a koje za kazalište?
6. Postoje li možda nekakvi problemi pri suradnji sa školskom knjižničarkom? Ako da, koji su to problemi?
7. Mislite li da se nešto treba i što se treba unaprijediti i poboljšati u suradnji?

Transkript intervjuja s kazališnom djelatnicom

1. Što radite u pripremi za suradnju i koji su oblici suradnje sa školskom knjižničarkom Anom Pavlinović iz Osnovne škole Stjepana Ivičevića u Makarskoj? Na početku svake kazališne sezone odnosno školske godine ma adresu škole se pošalje planirani repertoar sezone. Knjižničarka Ana Pavlinović uredno prati događanja u našem kazalištu, animira učitelje, dogovara termin dolaska učenika u Gradsko kazalište mladih.
2. Je li suradnja sa školskom knjižničarkom dio godišnjeg plana kazališta? Svakako je dio godišnjeg plana kazališta.
3. Razlikuje li se suradnja s makarskom školom po nečemu od splitskih škola i školskih knjižničara? Ako da, po čemu se razlikuje? Razlika je velika, naime u splitskim školama animatori kulture su u velikoj većini učitelji – predstavnici aktiva razredne nastave odnosno aktiva Hrvatskog jezika..
4. Kakva su Vaša iskustva vezana uz zainteresiranost učenika o kazališnim predstavama? Dobijate li povratne informacije od učenika i kojim putem? Zainteresiranost učenika ovisna je o suglasnosti roditelja, te se točnija informacija može dobiti unutar škole. Povratna informacija od učenika se dobije preko učitelja s iznimkom nekoliko škola, između kojih je i Osnovna škola Stjepana Ivičevića iz Makarske, od kojih se dobije kratki osvrt u pisanoj formi.
5. Koje dobrobiti od suradnje sa školskom knjižnicom vidite za učenike, a koje za kazalište? Suradnja sa školskom knjižnicom za učenike je sigurno jako važna u edukaciji opće kulture, a za kazalište, svakako, i kao sastavni dio opće kulture ali i odgojnog segmenta života mladih ljudi.
6. Postoje li možda nekakvi problemi pri suradnji sa školskom knjižničarkom? Ako da, koji su to problemi? Ako suradnja postoji, a u slučaju oš Stjepana Ivičevića , suradnja je jako dobra i hvale vrijedna.
7. Mislite li da se nešto treba i što se treba unaprijediti i poboljšati u suradnji? Svakako, unapređenje suradnje je uvijek moguće, u ovoj suradnji blagovremena povratna informacija što je odabrano iz ponuđenog repertoara odnosno naša ažurnost u informiranju kad je što na repertoaru. Dakle važnost ulaska predstava s našeg repertoara u školski kurikulum te naše nastojanje držati se zadanih termina.

Pitanja za anketu

Drage učenice i učenici, pozivam vas na sudjelovanje u istraživanju na temu suradnja školske knjižnice s kulturnim ustanovama kao što su primjerice muzeji i kazališta. Anketa je u potpunosti anonimna. Nema točnih i netočnih odgovora, već je važno da svatko za sebe odgovori što misli o nekoj temi.

Upute za ispunjavanje:

- U 1. Pitanju stavite oznaku X za spol.
- U nastavku slijede tvrdnje. Ocjenom od 1 do 5 ocijenite koliko se slažete s tom tvrdnjom (minimalno-ocjena 1, jako-ocjena 5 ; ili djelomično ocjene od 2 do 4)
- Ako se s tvrdnjom nimalo ne slažete, zaokružite broj 1. Ako se jako slažete, zaokružite broj 5.

NPR. kod tvrdnje:

Ljudi koji vole prirodu, vole i kućne ljubimce.

-zaokružila sam ocjenu 4 jer se s tvrdnjom slažem, ali ne baš u potpunosti.

1	2	3	4	5

Možeš započeti s ispunjavanjem ankete.

1. Spol

- Muški
 Ženski

2. Mislim da većina učenika voli kada se iz škole ide u organizirani odlazak u kazalište i muzej, zato što onda nemamo nastavu.

- *označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom*

1	2	3	4	5

3. Interes za muzejske izložbe i kazališne predstave trebali su mi usaditi roditelji. Škola tu nema veliku ulogu.

- *označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom*

1	2	3	4	5

4. Nakon organiziranog posjeta Gradskom kazalištu mladih u Splitu, poželio/poželjela sam ponovno posjetiti kazalište, ali sa svojim roditeljima i prijateljima.

- *označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom*

1	2	3	4	5

5. Nakon organiziranog posjeta Prirodoslovnom muzeju u Splitu, poželio/poželjela sam posjetiti i Muzej Grada u Makarskoj i neke druge muzeje.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

6. Sve što sam naučio/naučila o kulturnim ustanovama (kazalištima, muzejima i sl.) naučio/naučila sam zahvaljujući školskim organiziranim posjetima.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

7. Dobro je ići u muzej sa školom jer nam voditelji u muzeju uvijek pripreme zanimljive radionice.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

8. U slobodno vrijeme ne volim ići na predstave ili u muzej u Makarskoj, ni sam/sama ni s roditeljima, jer imam druge ideje kako zanimljivo provesti slobodno vrijeme.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

9. Dobro je ići u kazalište sa školom jer uvijek gledamo zanimljive predstave.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

10. Mislim da školska knjižničarka treba češće organizirati posjete muzeju i kazalištu, jer su odlasci u te ustanove uvijek zanimljivi.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

11. Najvažnije mi je da se ide na izlet u Split, a predstave i muzeji me baš ne zanimaju.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

12. Volim kada nakon posjete muzeju i kazalištu na nastavi pišemo sastave o tom posjetu.

- označi brojem od 1 do 5 koliko se slažeš s navedenom tvrdnjom

1	2	3	4	5

Tablica 5. Korelacije među stavovima o kulturnim ustanovama i kulturnoj ponudi

Redni broj tvrdnje	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2. Organizirani odlazak u kazalište, jer nema nastave	0,16	-0,03	-0,09	0,02	-0,01	0,01	-0,07	0,02	0,08	0,04
3. Interes za muzejske izložbe i kazališne predstave	1,00	0,06	0,32	0,24	0,42	-0,01	0,10	0,23	0,03	0,07
4. Ponovno posjetiti kazalište	0,06	1,00	0,48	0,06	0,31	-0,08	0,46	0,44	-0,20	0,31
5. Posjetiti neke druge muzeje	0,32	0,48	1,00	0,19	0,42	-0,34	0,31	0,47	-0,50	0,36
6. Sve sam naučio/la zahvaljujući školskim posjetima	0,24	0,06	0,19	1,00	0,37	0,03	0,43	0,47	0,10	0,19
7. Dobro je ići u muzej sa školom	0,42	0,31	0,42	0,37	1,00	0,12	0,48	0,47	-0,22	0,37
8. U slobodno vrijeme ne volim ići u muzej ili na predstave	-0,01	-0,08	-0,34	0,03	0,12	1,00	0,08	-0,01	0,33	0,04
9. Dobro je ići u kazalište	0,10	0,46	0,31	0,43	0,48	0,08	1,00	0,49	-0,17	0,31
10. Trebaju se češće organizirati odlasci u kazalište i muzeje	0,23	0,44	0,47	0,47	0,47	-0,01	0,49	1,00	-0,11	0,25
11. Najvažnije mi	0,03	-	-	0,10	-	0,33	-	-	1,00	-0,26

je da se ide na izlet u Split		0,20	0,50		0,22		0,17	0,11		
12. Volim kad pišemo sastave o posjetima	0,07	0,31	0,36	0,19	0,37	0,04	0,31	0,25	- 0,26	1,00

Testiranje spolnih razlika u stavovima prema posjetama kulturnim ustanovama (t-testovi):

	M (M)	M (Ž)	t	p
9. Dobro je ići u kazalište	2,72	3,38	-2,1	0,04
2. Organizirani odlazak u kazalište, jer nema nastave	3,82	3,14	1,9	0,06
4. Ponovno posjetiti kazalište	2,31	2,76	-1,3	0,20
7. Dobro je ići u muzej sa školom	2,64	3,03	-1,2	0,23
10. Trebaju se češće organizirati odlasci u kazalište i muzeje	2,90	3,24	-1,0	0,31
3. Interes za muzejske izložbe i kazališne predstave	2,62	2,34	1,0	0,32
8. U slobodno vrijeme ne volim ići u muzej ili na predstave	3,82	4,07	-0,7	0,48
6. Sve sam naučio/la zahvaljujući školskim posjetima	2,95	3,14	-0,6	0,52
5. Posjetiti neke druge muzeje	2,00	2,21	-0,6	0,52
11. Najvažnije mi je da se ide na izlet u Split	3,79	3,59	0,6	0,55
12. Volim kad pišemo sastave o posjetima	1,64	1,76	-0,4	0,70

Dječaci i djevojčice se statistički značajno razlikuju samo na pitanju, tj. tvrdnji da je dobro ići u kazalište. Djevojčice više vole ići u kazalište.

Faktorska analiza metodom zajedničkih faktora uz Varimax rotaciju

	F1 Škola	F2 Slobodno vrijeme
2. Mislim da većina učenika voli kada se iz škole ide u organizirani odlazak u kazalište i muzej, zato što onda nemamo nastavu	0,04	-0,11
3. Interes za muzejske izložbe i kazališne predstave trebali su mi usaditi roditelji. Škola tu nema veliku ulogu.	0,40	0,03
4. Nakon organiziranog posjeta Gradskom kazalištu mladih u Splitu, poželio/poželjela sam ponovno posjetiti kazalište, ali sa svojim roditeljima i prijateljima	0,41	0,44
5. Nakon organiziranog posjeta Prirodoslovnom muzeju u Splitu, poželio/poželjela sam posjetiti i Muzej Grada u Makarskoj i neke druge muzeje	0,39	0,73
6. Sve što sam naučio/naučila o kulturnim ustanovama (kazalištima, muzejima i sl.) naučio/naučila sam zahvaljujući školskim organiziranim posjetima	0,60	-0,09
7. Dobro je ići u muzej sa školom jer nam voditelji u muzeju uvijek pripreme zanimljive radionice	<u>0,69</u>	0,20
8. U slobodno vrijeme ne volim ići na predstave ili u muzej u Makarskoj, ni sam/sama ni s roditeljima, jer imam druge ideje kako zanimljivo provesti slobodno vrijeme	0,18	-0,46
9. Dobro je ići u kazalište sa školom jer uvijek gledamo zanimljive predstave	0,65	0,19
10. Mislim da školska knjižničarka treba češće organizirati posjete muzeju i kazališu, jer su odlasci u te ustanove uvijek zanimljivi	0,68	0,23
11. Najvažnije mi je da se ide na izlet u Split, a predstave i muzeji me baš ne zanimaju	-0,01	-0,66
12. Volim kada nakon posjete muzeju i kazalištu na nastavi pišemo sastave o tom posjetu	0,38	0,30
Eigen (objašnjena varijanca)	2,38	1,60

Proporcija objašnjene varijance	0,22	0,15

Prvi faktor se odnosi na stav učenika da je dobro ići u muzej i kazalište sa školom, da su posjete zanimljive i da su sve o kulturnim ustanovama naučili zahvaljujući školskim posjetima.

Drugi faktor se odnosi na zainteresiranost učenika za posjećivanje kulturnih ustanova u slobodno vrijeme i općenitno na zainteresiranost za kazališta i muzeje.

Konfirmatorna faktorska analiza metodom zajedničkih faktora za stav da je dobro ići u muzej sa školom:

	Faktorske saturacije
6. Sve što sam naučio/naučila o kulturnim ustanovama (kazalištima, muzejima i sl.) naučio/naučila sam zahvaljujući školskim organiziranim posjetima	0,60
7. Dobro je ići u muzej sa školom jer nam voditelji u muzeju uvijek pripreme zanimljive radionice	0,63
9. Dobro je ići u kazalište sa školom jer uvijek gledamo zanimljive predstave	0,68
10. Mislim da školska knjižničarka treba češće organizirati posjete muzeju i kazališu, jer su odlasci u te ustanove uvijek zanimljivi	0,69
Eigen / objašnjena varijanca	1,69
Proporcija objašnjenje varijance	0,42
Cronbach alfa	0,77
Prosječna korelacija među tvrdnjama	0,45

Prvi faktor objašnjava 42% varijabiliteta analiziranih odgovora na 4 tvrdnje. Unutarnja pouzdanost je dobra i iznosi $\alpha=0,77$. Dakle, sve 4 tvrdnje dosljedno mjere isti nadređeni faktor, konstrukt ilitemu. Prethodno su iz prvog faktora isključene dvije tvrdnje (3. i 12.) kako bi faktor imao višu unutarnju pouzdanost.

Konfirmatorna faktorska analiza metodom zajedničkih faktora za stav da je dobro ići u muzej i kazalište u slobodno vrijeme

	Faktorske saturacije
4. Nakon organiziranog posjeta Gradskom kazalištu mladih u Splitu, poželio/poželjela sam ponovno posjetiti kazalište, ali sa svojim roditeljima i prijateljima	0,48
5. Nakon organiziranog posjeta Prirodoslovnom muzeju u Splitu, poželio/poželjela sam posjetiti i Muzej Grada u Makarskoj i neke druge muzeje	0,76
8 U slobodno vrijeme ne volim ići na predstave ili u muzej u Makarskoj, ni sam/sama ni s roditeljima, jer imam druge ideje kako zanimljivo provesti slobodno vrijeme	-0,42
11. Najvažnije mi je da se ide na izlet u Split, a predstave i muzeji me baš ne zanimaju	-0,59
Eigen / objašnjena varijanca	1,32
Proporcija objašnjenje varijance	0,33
Cronbach alfa	0,65
Prosječna korelacija među tvrdnjama	0,32

33% varijabiliteta analiziranih odgovora na 4 tvrdnje je objašnjeno nadređenim faktorom.

Preostalih 50% je specifični varijabilitet. Unutarnja pouzdanost faktora je prihvatljiva (alfa=0,65), kao i prosječna korelacija